JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1858. **Vrijdag, 24 December.** **N°. 103.**

HOOFD-BUREAU: Te **Batavia** bij H. M. VAN DORP; te **Samarang** bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te **Soerabaija** bij E. FUHRI & Co., te **Pasaroean** bij WEIJERMANS & Co., te **Cheribon** bij BLOK & RUZETTE en voor **Nederland** bij J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te **Amsterdam.**

Prijs per half jaar voor *Batavia*	*f*	12,50.
„ „ „ „ „ *Java*	„	15,—.
„ „ „ „ „ *Buitenbezittingen*	„	17,50.
„ „ „ „ „ *Nederland*	„	22,50.

De betaling geschiedt vooruit. — Brieven **franco.**

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.

De prijs der **Advertentiën** is **50** cents voor de Vijf woorden
Bij eerste of meerdere herhaling **25** „ „ „ „ „
Behalve het Zegel voor den Lande.

Bij deze Courant behoort een
BIJVOEGSEL.

Door de bestaande behoeften aan kleine Recepissen, worden HH. ABONNÉ'S, beleefdelijk attent gemaakt, dat de *abonnements-gelden* voor den JAVA-BODE, des verkiezende voor het geheele jaar kunnen worden overgemaakt.

De Administrateur,
H. M. VAN DORP.

ADVERTENTIEN.

Postkantoor.

Landmail van December.

De directeur der posterijen te Batavia herinnert bij deze belanghebbenden, dat de 2de mail-stoomer in December, den 26sten zullende vertrekken, de brievenpakketten daarmede te verzenden, bij het postkantoor te Weltevreden zullen worden gesloten op Zaturdag, den 25sten December aanstaande:

a. des avonds te 8 uren voor Europa, Britsch-Indië, China, enz., enz.
b. des middags ten 1 ure, die voor Banka, Palembang, Billiton en Riouw.

Berigt aan Zeevarenden.

Twee gevaarlijke koraalklippen zijn door het engelsche oorlogsstoomschip *Fury* gepasseerd, op zijn togt naar en van het eiland Moaro op de Noordwestkust van Borneo.

De eerste op 5° 12' Noorder Breedte en 114° 59' Oosterlengte van Greenwich, en gelegen ten Noordwesten van de vier vadems droogte, gemerkt Samarang op het 7de vel van de kaart der Noordwestkust van Borneo, scheen 4 tot 5 eng. mijlen breed, met zware brandingen, die zich anderhalve eng. mijl ver uitstrekten. Er stond een holle zee op dat tijdstip, en het diepste water, dat men vond, was van 12 vademen, en het minst diepe van 6 vademen.

De tweede klip, gelegen op 5° 56' Noorder Breedte en 114° 50' Oosterlengte van Greenwich, scheen omtrent dezelfde lengte van het oosten naar het westen te hebben, en was, voor zoover uit de kleur van het water opgemaakt kon worden, 3 eng. mijlen breed. Er werd geene branding op gezien; de bank schijnt geheel steil te zijn en werd het eerst ontwaard aan de eene zijde op eene diepte van 11 vademen en aan de andere zijde van 7 vademen. Het vaartuig stuurde vervolgens anderhalve eng. mijl Westwaarts, als wanneer de diepte zeer afnam, daarna Noordwaarts tot eene diepte van 4½ vademen. waarna de diepte plotseling vermeerderde, zoodat met het handlood geen grond gepeild werd. De peilingen op deze bank hadden vrij geregeld plaats.

Men moet overigens in deze streek zeer naauwkeurig acht geven op het looden en op de kleur van het water, daar het algemeen bekend is, dat zij vol banken is.

— De Peninsular and Oriental Steamnavigation Company heeft aan de Admiraliteit te Londen kennis gegeven, dat door het stoomschip *Formosa*, op den 4den Januarij 1858, des morgens te 6 u. 50 m., op zijn reis van Singapore naar Hongkong door de Palawan passage, om de drie of vier minuten zware brandingen zijn ontdekt op een afstand van 2 à 3 eng. mijlen Oostwaarts van het schip. Er was eene zware deining uit het Noord-oosten en de branding, die eene lengte van omstreeks *tien* yards van het Noorden naar het Zuiden had, scheen veroorzaakt te worden door eene, weinig voeten onder zee gelegene klip. Het vaartuig stoomde langzaam voort en van tijd tot tijd trachtte men met 100 vademen te looden, doch zonder grond te krijgen. De lucht was dik en regenachtig, doch te elf uren 's voormiddags klaarde het weder op, en ontwaarde men den 6,843 eng. voeten hoogen Mantaleengahanberg, nabij het zuidelijkste gedeelte van Palawan, in de rigting O. N. O. ¼ N. De ligging der brandings, berekend naar de observaties en kruispeilingen van het land, op den middag is op 8° 21' N. Breedte en 116° 25' Oosterlengte van Greenwich.

NB. De kompasstreken zijn miswijzend: de af wijking is 1° 20' Oost in 1858.

Beschrijving van het Pratas rif en Pratas eiland.

Het Pratas rif is van koraalformatie, ongeveer 14 eng. mijlen in doosnede, nagenoeg rond, de Noordzijde eenigzins afgeplat en in het midden eene lagune hebben. Het eigenlijke rif is van een tot twee eng. mijlen breed, waarvan nagenoeg twee derde bij laag water springtij even droog komt, terwijl het overige eene onder water liggende bank voor de lagune aan zijn westelijke zijde vormt. Een eiland, dat uit deze onder water liggende bank opstijgt, vormt twee kanalen naar de lagune. Het noordelijke kanaal is vier eng. mijlen breed en heeft naar het midden een diepte van drie vademen. Het zuidelijke kanaal is vijf eng. mijlen breed en heeft vier vademen diepte in het midden bij laag water. Het zuidelijke kanaal is verreweg het beste van de twee, zoowel door zijne meerdere ruimte, als omdat het betrekelijk vrij is van koraalsteenen. De lagune heeft van vijf tot tien vademen diepte en is in de rondte dik bezaaid met koraalsteenen, doch in het midden nagenoeg vrij daarvan. Pratas-eiland is gelegen aan de westzijde van het rif, nabij het midden van het onder water liggende gedeelte: het is anderhalve eng. mijl lang, van O. t. Z. naar W. t. N. eene halve eng. mijl breed en 40 voet hoog, van welke hoogte het kreupelhout, waarmede het bedekt is, omstreeks 10 voet uitmaakt. Eene ondiepe lagune loopt eene halve eng. mijl ver over zijne westelijke zijde. Het eiland is niets anders dan een hoop zand, en men vindt er geen enkel stuk klei- of bouwaarde, zoodat het zeer vreemd is. hoe de geringe vegetatie die er gevonden wordt, daar bestaan kan. Door graving vindt men op weinige voeten diepte brak water in het zand. Eene soort van rotganzen is er in groot aantal aanwezig, en men kan deze dieren met stokken zeer gemakkelijk vangen. De Noord-Oostelijke punt van het eiland is bevonden te liggen op 20° 42' 03" Noorder Breedte en 116° 45' 22" Oosterlengte van Greenwich, afwijking 1°. Het is laag water bij volle en afwisselende maan te 4 uren des morgen. Er is slechts één merkbare eb en vloed in de vier-en-twintig uren, zoowel bij volle als afwisselende maan: het verschil tusschen hoog en laag water is vijf eng. voeten. De hoogste vloed bij ons bezoek had plaats op den derden dag na volle maan, maar wij bevonden, dat de tijden in het algemeen zeer ongeregeld waren.

(*W. G.*) JOHN RICHARDS.
Commandant van H. M. stoomschip Saracen.

Voor eensluidend afschrift:
(W. G.) H. T. HANCE.

Aangekomen Vreemdelingen,
van den 22 tot en met den 23 December 1858.

MARINE HOTEL. F. E. Schuurman, van Rotterdam. — J. de Jongh, van Idem. — J. A. Manuel en Echtgenoot, van Idem. — L. W. van Rijn van Alkemade, van Idem. — H. Bonier, van Idem. — J. M. van der Veen en Echtgenoot, van Port Elisabeth. — J. R. van Loon, van Rio-Janeiro. — M. de Ligny, van Idem. — R. Weidenaar, van het Hospitaal. — Cornelis de Groot, van Buitenzorg. — Munnix, van Samarang.

HOTEL WILLEM II. Polderman, van Krawang. — Lempe, van Idem.

Advertentiën.

Getrouwd:
C. RAVESTEIJN,
Kapt. der Inf.
met
W. J. VARKEVISSER.
WELTEVREDEN, *den 22 December* 1858. (3832)

Getrouwd:
A. J. E. DIEMONT,
met
C. E. THIEME.
PADANG, *11 November* 1858.
PONTIANAK

Voorspoedig bevallen van eene welgeschapene DOCHTER, *M. M. du Cloux, Fisher.*
PALEMBANG, *1 December* 1858.
Algemeene kennisgeving. (3839)

Na een smartelijk lijden van 7 maanden, overleed te Buitenzorg op den 19 December 1858, onzen geëerbiedigden vader en behuwdvader, den Heer *W. D. Benjamins*, in den ouderdom van ruim 44 jaren.
Uit aller naam
(3850) J. B. HORSTINK.

Heden overleed onze geliefde Moeder en Behuwd Moeder, Mevrouw de weduwe *A. C. Dickelman*, geboren *Kraijenhoff.*
PASOEROEAN, *1 December* 1858. Uit aller naam,
(3806) G. H. ARENDSEN HEIN.

Tot diepe droefheid van mij, mijne jeugdige vier kinderen en verdere familiebetrekkingen, overleed heden na kortstondig smartelijk lijden, drie maanden na aankomst van Java, mijne hartelijk geliefde echtgenoote *Jessij Nutting*, in den ouderdom van 34 jaren.
M. J. POOL.
'sGRAVENHAGE, *den* 18den *December* 1858.
Strekkende deze tevens tot kennisgave aan vrienden en bekenden. (3807)

Vendutie
op Maandag den 27 December 1858,
in de Pakhuizen van de Heeren
C. BAHRE & G. KINDER,
door
CASSALETTE & Co,
van het wegens gebrek aan tijd onverkocht gebleven
Eng. Aardewerk, als: Eetserviesen, Waschstellen, etc.,
Eene zeer belangrijke partij Glaswerk,
Groote en kleine STOPFLESSCHEN,
KRISTALWERK, waaronder GEHEELE SERVIESEN,
een groot factuur
CAVE SPIEGELS,
in vergulde lijsten met SUPPORTS,
Turksch model, Kleedspiegels,
Porceleinen Presentkoppen, Lampenkousen, Muziekdoozen, Kramerijen, Modewaren, Parfumerien, Liverijlaken, Chitzen, Boeginesche **Sarongs** met gouddraad doorweven.
Voorts tot sluiting van Rekening;
Van eene partij **Roode Wijn, Cognac, Witte Wijnen, Vruchten op Water, Fransche Provisien,** etc., etc. (3834)

DE LEGERPLAATS DER ZWARTEN.

Eene bladzijde uit het reisdagboek
van
FR. GERSTAECKER.

(*Slot.*)

Wie onzer heeft al wel niet eens aan een afgrond, op eene hooge brug, op een toren gestaan en daarbij niet een onbepaald verlangen gevoeld, om in de diepte neer te springen? Zulk een aandrift is bij mij althans dikwijls en soms zoo sterk opgekomen, dat ik mij met geweld afwenden moest, om het gevoel te keer te gaan, dat mij, als ik er de mogelijke gevolgen van bedacht, het hart deed stilstaan. Zoo ook drong het mij ook hier met een geweld, dat mijzelf deed schrikken, mijn geweer los te branden en de werking te zien, welke het onverwachte schot, het inslaan van den kogel in een der naaste boomen, op den wilden troep dansers uitoefenen moest, en ik legde eindelijk het geweer naast mij neer, om maar niet, welligt onwillekeurig, den haan te spannen en los te drukken, in welk geval ik, met het aanbreken van den dag, den ganschen stam op mijne hielen zou hebben gehad.

Men ging tot een anderen dans over en de dansers verdeelden zich in twee partijen, waarvan de eene digt bij het vuur bleef en de andere naar den woudkant terug week. Waarschijnlijk zou het een krijgs- of jagtdans worden — of hadden zij op eenige wijze iets van mij gemerkt? — misschien de canoe vermist? — 't Verstandigst was, dat ik de geenszins veilige streek verliet, om mij aan eene mogelijke vervolging te onttrekken. Mijn geweer weder opvattende, liet ik mij dus zoo stil mogelijk van den rivierkant afglijden, zocht den open boschrand weer te bereiken en vervolgde in de donkerheid moedig mijn weg.

Nog lang hoorde ik het gebom der trommen en nu en dan wild gillende kreten. Die echter konden mijne treden slechts verhaasten, tot zij eindelijk in de verte wegstierven, alles stil werd en ik dus overtuigd kon zijn, dat ik mij buiten gevaar bevond.

Het zuidelijke kruis wees juist middernacht aan, toen ik mij, doodmoe, zonder een brok te eten en zelfs zonder dat ik een vuur durfde aanleggen, onder een boom neerwierp. Met den dageraad was ik weer op de been en een arme zwarte papegaai, die over mijn hoofd heen streek, moest mij mijn ontbijt leveren.

En die smaakte?

Delicaat. Als men in vierentwintig uren niets gegeten en ik weet niet, hoe veel uren in één adem door gemarcheerd heeft, smaakt zelfs een papegaai.

(*Redactie.*)

SCHOLEN VOOR DE NATUUR.

Op het eiland Sicilië groeit eene soort van gras, dat in den herfst, wanneer de zaadrissen er van rijp zijn, geregeld gemaaid, op schoven gebonden en verbonden en verbrand wordt, niet opdat het vernietigd wo de, maar opdat het voedsel en leven schenke. De vlam loopt knetterend en knappend snel door de ligte baarden der zaadkoppen heen en laat deze zwak geroost, van binnen gezond over. In dezen toestand wordt het zaad in groote massa's door de laudelijke bevolking van Sicilië met veel smaak gegeten, en zij bevindt er zich wel bij.

Wat de Sicilianen met hun gras of »hooizaad" doen, zou ook op andere weide-airen toe te passen zijn, enkel dat de laatste bij ons te weinig bevatten en te klein van kop zijn, om de moeite te beloonen, waarmede wij dan den paarden en schapen het voeder voor den neus verbranden zouden, om voor ons eenige korreltjes uit de asch te zoeken. Droeg bij ons slechts het gras zulke groote koppen als maïs of ook als tarwe en gerst, dan zou het brood van 30 centen overal minstens voor 6 centen te koopen zijn. In tijden van nood hebben dan ook niet alleen koning Nebukadnezar, maar geheele volken gras gegeten en zoo hun leven tot aan den volgenden oogst onderhouden. In het

VENDUTIE

Op Maandag, den 27sten December 1858.
Wegens vertrek,
ten huize van mevrouw de wed. **A. L. NORTIER,**
op Molenvliet, door Gebrs. *Roselje en Co.*

van eenen netten en wel geconserveerden inboedel, bestaande uit: divers **Meubilair, Spiegels, Schilderijen, Lampen, Servicesen, etc.,** voorts; **Rijtuigen, Paarden, etc.**

Zondag te voren te bezigtigen. (3827)

Op de Vendutie

van Maandag 27 dezer op Molenvliet
zal mede worden verkocht:
eene welluidende PIANINO,
uit de fabriek van CUIJPERS.

(3828) Gebrs. ROSELJE EN Co.

Derde en laatste Veiling van

Japansche Goederen,

Op Dingsdag, den 28sten December 1858.
door de Ondergeteekenden
In het locaal der **Japansche Toko,**
van de aldaar nog aanwezige Restanten, bestaande hoofdzakelijk uit:

divers **Lakwerk, Schutsels, Blaadjes, Porceleinen Koppen** en **Schotels, Vazen, etc.**
à tout prix en bij kleine kavelingen.
Daags te voren te bezigtigen.

(3837) GEBRS. ROSELJE EN Co.

VENDUTIE

op Dingsdag den 28sten December 1858,
wegens vertrek,
voor de woning van den dirigerende officier van gezondheid LINDMAN, in het kampement bij de Roomsche Kerk, te *Weltevreden*, door

B. J. LEON,

van 3 span **hardloopende WAGENPAARDEN, WAGENS,** waaronder een zeer kort gebruikte **Mylord** met Engelsche Veeren en Oliebussen;
voorts:
een zoo goed als nieuwen **INBOEDEL,** bestaande uit: Stoelen, Tafels, Banken, een precies loopende Pendule, Spiegels en Schilderijen, goed brandende Engelsche Hang- en Tafellampen, IJzeren Ledikanten compleet, enz. enz. (3817)

VENDUTIE

Op WOENSDAG den 29 December 1858,
ten huize van den Heer **E. C. Bangert,** op Kramat, (tusschen de 4de en 5de paal O. Zijde)
door **GEBRS. ROSELJE & Co.,**

van eenen netten en wel onderhouden inboedel, bestaande uit: divers Meubilair, Spiegels, Schilderijen, Lampen, etc. etc. voorts Paarden, Rijtuigen, Martevanen, etc. (3826)

VENDUTIE

Op Woensdag 29 December 1858,
à 2 pCt. Vendusalaris
Op het plein van de Beurs,
door
Van Slooten, Morgan & Co.
Van **Djattiehouten Balken, Planken, Masten, Daklatten,** eene groote partij **Balken** van ***Banjermassing,*** etc. etc. (3829)

VENDUTIE

op Woensdag den 29 December 1858,
wegens vertrek:
voor het woonhuis van den WelEd. Gestr. Heer *Maarschalk*, in het Genie kampement, nabij de Willemsbrug,
door **VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.,**

van eenen netten inboedel, bestaande uit Spiegels, Schilderijen, Hang-, Tafel- en Muurlampen, Canapés, Stoelen, Tafels, Ledikanten, Kasten, Porcelein-, Glas, en Aardewerk.
Voorts nog Rijtuigen, Paarden, Tuigen, etc. (3830)

De geannonceerde **Hout-Vendutie**
op Woensdag, den 29sten December 1858,

Zal geen plaats hebben.

(3872) JOHN PRYCE EN Co.

VENDUTIE

Op Vrijdag, den 31sten December 1858,
wegens vertrek,
voor de woning van den kapitein der Artillerie, **BRONGERS,** in het Artillerie Kampement te Weltevreden, door ***B. J. Leon,***

van zeer nette en zoo goed als nieuwe Meubels. bestaande uit: **Kasten, Stoelen, Tafels, Banken, Spiegels** en **Schilderijen, Hang-** en **Tafellampen,** voorts: **Bendie** en **Paard,** enz., enz. (3856)

VENDUTIE

Op Donderdag den 30 December 1858,
wegens vertrek:
voor het woonhuis van den WelEd. Gestr. heer Eijsinger, *op Batoe-Toelies, door*
VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.,

van eenen netten en wel geconserveerden inboedel, bestaande uit: Spiegels en Schilderijen, Hang-, Tafel- en Muurlampen, Canapés, Kasten, Stoelen, Ledikanten, Tafels, eene expresselijk voor dit klimaat vervaardigde **Piano,** Zilver-, Cristal-, Porcelein-, Glas- en Aarde werk.

voorts:

4 spannen goedgedresseerde
WAGENPAARDEN,
Rijtuigen, Tuigen, etc.

(3870)

VENDUTIE

Op Donderdag, 30 December 1858,
à 4 pCt. vendu-salaris,
voor het Commissiehuis van
Gebrs. Roselje en Co.,

van **100** vaatjes pas aangebragte puike **Boter.**
45 kistjes **Stearine Kaarsen,** merk BRANDON.
25 kelders **Terpentijn Olie.**
25 kisten en **4** doz. Hollandsche **Ale.**
50 koperen **Kantoorlampen.**
20 paren bronzen **Tafellampen.**
2 stuks » **Kroonen** met **6 Lampen.**
2 » » » » **5** »
Een factuurtje geassorteerde **Bordunrwol.**
» » Parijsche **Bijouterien.**
» » **Etagère Voorwerpen.**
» » **Parfumerien** 1e kwaliteit (*van Piver*).
» » mecanique **Speelgoed.**
» » zeer fraai vers erde **Bloempotten** en **Bloemhangers** met zijden kwasten en koorden.
» » **Glaswerk,** waaronder eenige stellen fijn geslepen

---

glazen, Karaffen en Bordelaises, **3 Dessertstellen** van Boheemsch Kristal, Champagne roemers, enz.
9 stuks goedloopende prachtige vergulde en bronzen **Pendules.**
Een zeer elegant **Ameublement voor Boudoir,** bekleed met blaauw satijn damast.
Een dito bestaande uit 1 Bank en 6 voltaires bekleed met Leder.
2 Etagères.
2 Boekenkasten.
2 ronde **Tafels.**
2 paren **Consoles** met marmeren bladen, fraaije **Gravures** en vergulde Lijsten in stellen van **4** en **6** stuks, eenige gezette **Brillanten,** waaronder een paar **Oorknoppen** van $9^1/_8$ **Karaat.**

Alle deze goederen zijn nieuw en zullen per stuk of wel bij kleine kavelingen ten gerieve van particulieren worden opgeveild; terwijl alles ***à tout prix*** zal worden verkocht tot sluiting van diverse rekeningen. (3865)

VENDUTIE

op Vrijdag den 31 December 1858,
voor het pakhuis van de Heeren ADAM & Co.,
door **JOHN PRYCE & CO.,**
à 4 pCt. Vendusalaris,

van divers **BUREAU MEUBILAIR,** als: **Schrijftafels, Kasten,** Stoelen, Monstertafels, eene **kleine Druk-Machine, Kopiëerpersen, Weegschalen,** enz.; alsmede Stellingen en andere Goedang behoeften, Balken voor Stellingen, ***Djattiehouten Planken,*** enz. (3848)

OP VRIJDAG DEN 31 DECEMBER 1858.

zullen de Ondergeteekenden publiek verkoopen de ondervolgende

AANDEELEN

als:

30 aandeelen	in de	*Maatschappij ter bevordering van Mijn-ontginningen in Nederl. Indie.*
10	»	in de *Ned. Ind. Escompto Maatschappij.*
20	»	in de *Bataviasche Zee- en Brand-Assurantie Maatschappij.*
20	»	in de *Ned. Ind. Zee- en Brand-Assurantie Maatschappij.*
18	»	*Negotiatie Loge de Ster in het Oosten.*
1	»	in het Etablissement te *Gadok.*

(3839) JOHN PRYCE & Co.

Op de Vendutie

van Vrijdag, den 31 December 1858,
zullen nog worden verkocht
eene partij ***Tafelmessen in kistjes, Teeken-*** en ***Passerdoozen, Waslucifers, Meubelspijkertjes, Rottenvallen, Rijtuig lantaarns,*** Naalden, Trommels, Werkdoozen, enz.
zoomede
200 Vaatjes Boter en 100 Hammen.

(3869) JOHN PRYCE EN Co.

TOKO RIJSWIJK.

CONSTANTIA WIJN,

op halve flesschen.
Extra puike MADEIRA- en PORTWIJN,
op heele en halve flesschen,

CHAMPAGNE,

Cliquot en *Jacqueson,*
benevens extra fijne MANILA SIGAREN-KOKERS, en pas aangebragte PROVISIEN.

3803 J. C. SAYERS.

---

algemeen bevatten de zaadkorrels van het gras dezelfde voedende bestanddeelen als rogge of tarwe.

De botanische naam van bovengenoemd italiaansch gras is *aegilops* of traanzweer. Om de gansche Middellandsche Zee heen groeijen er drie soorten van, vooral op de gloeijende, drooge, zandige vlakten, zelfs op verzengden, vulkanischen grond, met wiens verhongerende en verdorstende ongeschiktheid om te ademen en te leven, zij dikwijls eene vrolijk golvende, geurig verkwikkende tegenstelling vormen. De *aegilops ovata* drijf zelfs nog met haren bodem en hare volkomen geledigde kas den spot en toont, dat zij niet alleen zich- zelve, maar ook schuimplanten voeden kan. Zij laat vrijwillig uit haar wortel eene andere soort, de tot de tarwesoort behoorende triticoides, opschieten, zich voeden, bloeijen en rijpen. Een merkwaardige, harde, lustige plebejer is deze *aegilops* en een genie, waaraan enkel de opvoeding ontbreekt, om al zijne deugden te ontwikkelen en er zijn voordeel mede te doen. De natuur heeft de school en de opvoeding van den mensch noodig; zij verlangt daarnaar. Het is het streven en den wensch van al hare kinderen om *menschen* te worden, die zij dan ook, als zij hun werk verrigt hebben, met liefde weêr in haar schoot opneemt, om hun op nieuw duizendvoudig leven te schenken, en tot het schoone, warme zonlicht op te voeren.

H. Heine laat een ridder aan het eenzame zeestrand insluimeren. De zee- en strandnimfen plaatsen zich beminnend en reikhalzend om hem heen, beschouwen en bewonderen zijne schoonheid, trekken hem aan de baret en aan den baard; de eene haalt zelfs zijn zwaard uit, en daarop geleund, beschouwt en bewondert zij hem met bijzondere innigheid en liefde, totdat zij, geheel haar hart volgende, zonder gemaaktheid uitroept: „O waart gij toch de mijne, o hoe bemin ik u, gij bevallige menschenbloesem!"

Om uit deze poëtische sfeer weêr tot de practijk en tot ons prozaïsch geval terug te keeren, ook het veevoeder verlangt menschenvoeder te worden. Ieder wil gaarne vooruit en omhoog en een beteren titel verwerven, waarom ook niet het gras? Er hebben zich ook eenige goede opvoeders en onderwijzers voor hetzelve opgedaan, vooral voor deze *aegilops*, en daaronder de heer Fabre, een verlicht paedagoog van den grond te Agde in zuidelijk Frankrijk. Van de daadzaak uitgaande, dat *aegilops* tot de lievelingskinderen van Ceres, de cerealen behoort, even als rogge en tarwe, nam hij *aegilops ovata* in de school, ten einde hare voedende neigingen en begaafdheden te vormen. In het jaar 1838 legde hij de eerste kweekerij aan, een stuk grouds, door hooge muren beschermd en op behoorlijken afstand van andere grassoorten. De gezaaide planten groeiden tot 24 duim hoogte en rijpten in Julij van het volgende jaar met eene opbrengst van 5 op 1. In den natuurlijken toestand wordt de plant ten hoogste 9 duim hoog, hare stengels krommen zich en brengen slechts twee korreltjes in elke air tot rijpheid, dikwijls slechts een. De stengels zijn ongemeen bros en de rijpe airen worden zwart en vallen af, gelijk bladeren van den boom. Ook in dit opzigt bemerkte Fabre reeds bij zijn eersten oogst aanmerkelijke verbeteringen. De opbrengst van het aldus gewonnen zaad zag er in 1840 bijna reeds als tarwe uit, in 1841 deden zich de korrels geheel als kleine tarwekorrels voor, met zeer korte baarden. In het jaar 1843 schoten de stengels drie voet hoog op en daarbij krachtiger dan in eenig der voorgaande jaren; de korrels waren dikker en gevulder. Een korrel had 380, een ander zelfs 450 kinderen tot rijpheid gebragt. In het jaar 1845 oogstte Fabre voor de eerste maal *volmaakt gevormde tarwe* uit de opgevoede, „gestudeerde" hoofden van zijn gras. De aan de aarde toevertrouwde kinderen van deze tarwe brengen sedert steeds weder zeer edele stof voor de fijnste koeken voort.

Wij hebben hier een der merkwaardigste verschijnselen in de opvoeding der natuur voor ons. In zeven jaren worden de schrale graskorreltjes tot de volheid en de fijnheid van den hoogsten adel onder de cerealen verheven. Enkel de gewone gymnasium-cursus, die na zeven jaren eerst vrij ongeslepen edelsteenen aan de hoogescholen aflevert. De school van Fabre is ook in zoo verre interressant, daar zij den twijfel over den oorsprong onzer tarwe zal op-

gelost hebben. Kruidkundigen hebben dikwijls beweerd, dat onze tarwe eenmaal eene arme, ruwe bewoonster der w rme vlakten van Sicilië, Persië en Babylonië geweest is. Wij hebben thans de bevestiging. Wij behoeven geene oorspronkelijke varieteiten meer aan te nemen. De tarwe is eene opgevoede, gecultiveerde dochter der wildern's en stamt van de geringe volksklasse af, gelijk dikwijls onze hoogste adel en onze grootste geniën. In Frankrijk huldigt men onder de geleerde agriculturisten reeds algemeen de theorie, dat alle tarwesoorten kinderen van de middellandsche, siciliaansche *aegilops* zijn.

Van 1845 af zaaide Fabre zijne gecultiveerde aegilops in het open veld en wel tusschen wijnbergen en groote wegen, met eene gemiddelde achtvoudige opbrengst, zonder achteruitgang en zonder eenige neiging van de plant, om tot den ruwen natuurstaat terug te keeren. De stammen bleven sterk en regt, de airen rond en baardeloos, volkomen meelhoudend en gezond. Wie kan na zulk eene proefneming nog beweren, dat de boeren in de school niet nog veel zouden kunnen en moeten leeren, opdat wij allen goed en goedkoop leven en de gescheurde, bedelende, verhongerende nood met het schrikkelijkste van het belagchelijke en het belagchelijkste van het schrikkelijke, de meest schaamtelooze satire op onze beschaving, de aardappel-revolutie, verdwijne? De baardige tarwe van Egypte laat zich scheren, zoodra zij in Engeland inheemsch wordt, en in plaats van zich, gelijk de engelsche gentlemen van het reinste wa er, tweemaal daags te scheren, laat zij liever in het geheel geen baard meer groeijen, om de aldus bespaarde kracht tot meel te besteden. Onder de geringe volksklasse vindt men het verhaal, dat tarwe in natte jaren tot wier wordt. Dat is niet waar, maar waarheid is het, dat, als men de gecultiveerde natuur ruw, tiranniek of volstrekt niet begint te behandelen, zij tot hare ruwheid terugkeert, hetgeen ook menschen niet kunnen afweren, wanneer ruwheid en ongeregtigheid den scepter over hen zwaaijen.

Fabre heeft zijn berigt over de gras-in-tarwe-veranderingsschool met den raad besloten, dat men de gewone tarwe doorgaande tweejarig behandelen, dat is in den herfst zaaijen en in het begin van den volgenden herfst oogsten moet. Hij zegt, dat die behandeling eene rijkere opbrengst en eene betere kwaliteit schenkt. De laatste raad is enkel de zaak der heeren van het vak en hangt gewis meer van klimaat en grond af, zoodat hij hier goed en daar slecht kan zijn.

Wij vergenoegen ons met het geval in het algemeen en zijne moraal. Natuur en menschen moeten wederzijds bij elkander ter schole gaan.

(*Redactie.*)

Debiteuren van de Japansche Toko, worden verzocht hunne rekeningen te betalen voor het einde Januarij aanstaande.

VAN DEN BIESEN EN MODDERMAN.

BATAVIA, den 24 December 1858. (3849)

Een naar Europa repatrierend **Indisch Geneesheer,** is genegen op reis derwaards, tegen aannemelijke Condition, zijne diensten te verleenen.

Adres, ***franco*** Lt. **P.** aan

(3860) H. M. VAN DORP.

De Ondergeteekende maakt bij deze bekend, dat hij zich met primo Januarij aanstaande, alhier als

COMMISSIONNAIR

zal vestigen op de **Groote Rivier**, Oostzijde, in het lokaal vroeger geoccupeerd door de gewezen firma ***Tölken, Voget & Co.***

(3847) J. SPEET.

BATAVIA, 23 *December* 1858.

ƒ 5000.—

In leen te bekomen tegen behoorlijke zekerheid.

(3858) LANGE EN Co. qq.

Wegens vertrek:

naar de binnenlanden, is den Heer Mr. *Beth* gemagtigde van

(3812) G. H. REES.

De ondergeteekende maakt aan de Ingezetenen van BUITENZORG bekend, dat hij, te beginnen met **primo 1859,** zoowel des ***Donderdags*** als des ***Zondags,*** **GEMESTE OSSEN zal slagten,** en dientengevolge de prijs van het vleesch, voor beide dagen, is gesteld op **48 duiten** het *Amst. Pond.*

TAN GOAN TJIN.

BUITENZORG, den 15 December 1858. (3804)

Le tirage de la loterie de **Mr. Féraud,** aura lieu le **2 *Janvier* 1859,** dans sa maison à Goenoeng Saharie, **maison Lassassie.** (3805)

Uit de hand TE KOOP

Vier zoo goed als nieuwe

GEDOGANGS.

Te bevragen bij den Uitgever dezes. (3813)

WORDT TE KOOP GEVRAAGD:

5000 picols STEENKOLEN,

te leveren te Samarang.

(3862) REIJNST EN VINJU.

Wegens vertrek

UIT DE HAND TE KOOP

tot zeer modieken prijs:

Een voor dit klimaat beproefde en deugdzame driesnarige

PIANINO,

van goeden toon in modern en sierlijk meubel, uit de fabriek van ***Bernhardt*** te Parijs.

Adres

(3835) LANGE EN Co.

TE KOOP **Acht stuks ECHTE BATTAK PAARDEN,** aangebragt per het schip **Padang Pandjang.**

Te bevragen bij

(3811) HERMAN VEIT,

op *Koeboer Mangkok,*

TE HUUR Een aangenaam gelegen Woonhuis met zes kamers, **ruime** bijgebouwen en stalling, gelegen op Batoe-Toelies. Huurprijs ƒ 400.— 's maands: dadelijk te aanvaarden.

Te bevragen bij Mr. *Hofmeijr* op Batoe-Toelies, en **Mr.** *Tollens* op Kramat. (3816)

TE HUUR Een nieuw gebouwd **KANTOOR met Geld-Kamer,** boven het pakhuis van ***GASPER & Co.;*** terstond te aanvaarden. (3814)

TE HUUR **Een Huis,** op **Batoe-Toelis** met 1 *Januarij* 1859, thans bewoond door Dr. ***Eisinger.***

Te bevragen bij

(3851) J. C. OTTEN.

Wordt **dadelijk** te Huur gevraagd:

tegen een huurprijs van ***ƒ* 80,—** à ***ƒ* 100,—** 's maands een ***Huis,*** liefst gelegen in de nabijheid van **Rijswijk.**

Adres

(3857) LANGE EN Co.

DE PILLEN VAN HOLLOWAY

*Z*ijn een onvergelijkelijk geneesmiddel in gevallen van *ongesteldheid* der vrouwen eigen. De dochter van Mevrouw Z......, te *Groningen*, bevond zich sedert geruimen tijd in een zeer slechten staat van gezondheid; hare moeder deed haar onderscheidene geneesmiddelen gebruiken, zonder dat de jonge Jufvrouw de minste verbetering in haren toestand ondervond. Eindelijk besloot zij de pillen van Holloway aan te wenden, waardoor de ongesteldheid in drie weken tijds aanmerkelijk verbeterde. Tien dagen later was de zieke geheel hersteld en bevindt zich sedert dien tijd volmaakt wel.

De prijzen dezer Pillen en Zalf zijn als volgt:

Doosjes pillen à ƒ 1.—ƒ 3.—ƒ 5.—.

Potjes zalf à ƒ 1.—ƒ 3.—ƒ 5.—.

Te Banjoemaas bij M. S. Cheriman.
» Poerworedjo » F. Neumann.
» Djocjocarta » Buijn & Co.
» Soeracarta » W. Veldman.
» Salatiga » F. Kruthoffer.
» Tagal » Wed. Dort.
» Cheribon » W. Galistan.
» Cheribon » M. Blok,
» Samarang » H. L. de Lyon, de Groot, Kolf, & Co. en bij

De hoofdagenten Soesman & Co. (3845)

JAVA-BODE.

H. H. Inteekenaren op bovengenoemd Blad, die geneigd zijn met hun abonnement voor het **Eerste halfjaar 1859** voort te gaan, worden beleefd verzocht, hiervan zoo spoedig mogelijk aan den Ondergeteekende kennis te geven, en hem de gelden daarvoor ***Franco*** toe te zenden, opdat hij in staat gesteld moge worden, de oplage bij tijds te regelen.

Prijs voor het Eerste halfjaar:

voor **Batavia**........................ **ƒ 12,50.**
» **Java**........................ **„ 15,—.**
» **de Buitenbezittingen**........ **„ 17,50.**
» **Nederland**........................ **„ 22,50,**

Brieven ***franco*** aan

den Administrateur,

(3841) H. M. VAN DORP.

De Inteekening en Storting voor dat Blad kan ook geschieden bij **de Groot, Kolff & Co.** en **G. C. T. van Dorp** te ***Samarang*** en **E. Fuhri & Co.** te ***Soerabaija,*** **Weijermans & Co.** te ***Pasaroean*** en **Blok & Buzette** te ***Cheribon.***

237e NEDERLANDSCHE STAATS LOTERIJ.

Voor deze loterij worden voortdurend bestellingen aangenomen.

De loten worden bij de vaststelling der trekking onmiddelijk afgezonden en zullen dus van af de 1ste klasse geldig zijn.

Prijs per half Lot.......... **ƒ 50,—**
» » vijfde » .... **20,—**
» » tiende .... **10,—**

(3842) H. M. VAN DORP.

BATAVIA, 1858.

GELITHOGRAPHEERDE VISITEKAARTJES,

in alle soorten van letters en grootte,

worden vervaardigd bij

(3844) H. M. VAN DORP,

te *Batavia.*

Boekhandel van H. M. VAN DORP, te Batavia.

Kantoor-Almanak 1859

***ƒ* —,50, opgeplakt *ƒ* 1,—.**

KANTOOR- EN ZAK-AGENDA 1859

***ƒ* 5,—.** (3843)

Boekhandel G. KOLFF & Co.

Per Mail Ontvangen:

Holland, Prachtboekje voor 1859, uitgegeven door Mr. *T. van Lennep.* ƒ 10,—

Nederlandsch Oost-Indië. Reize gedurende 1852—1857, door Dr. *S. A. Buddingh*, aflev. 1—2.

Voorts te bekomen:

Baron Nahuijs van Burghst. Herinneringen uit zijn openbare en bijzondere leven, ƒ 5,—

Willer. Het eiland Boeroe, met eenKaart, zijne Exploitatie, etc., ƒ 7,—

Alexander V. H. Wit en Zwart, Nieuwe schetsen ƒ 4,—

Voorts: Nieuwe *Hollandsche, Fransche* en *Engelsche* Lectuur voor *Leesgezelschappen en Societeiten.*

Prijs en Tarieven van *Tijdschriften en Couranten*, worden op aanvrage *franco* toegezonden. (3865)

Nederlandsche Staat Loterij

voortdurend worden bestellingen aangenomen op Loten voor de **237** Staats-Loterij.

Prijs voor een heel Lot. . . . . **ƒ 100,—**
» » » half » . . . . . » **50,—**
» » » vijfde » . . . . . » **20,—**

bij

(3846) G. KOLFF & Co.

VISITE-KAARTJES,

gelithografieerd en in boekdruk

Te Batavia en Samarang bij

(3763) G. KOLFF EN Co.

GANZEN-BORDEN EN SCHIMMELSPELEN,

met daarbij behoorende Dobbelsteenen

bij

(3866) **G. KOLFF & Co.**

VERGULDE EN PALISANDER

SCHILDERIJ-LIJSTEN

van 40 cents tot ƒ 2,— de voet, worden vervaardigd op alle verlangde dimensien.

SCHILDERIJ GLAZEN

van de **grootste afmetingen.**

Vergulde SUPPORTS.

Te *Batavia* bij

(3764) G. KOLFF EN Co.

Boekhandel LANGE & Co.

VISITEKAARTJES.

(3854)

Boekhandel LANGE & Co.

Ontvangen:

Een groot assortiment

KANTOORBOEKEN,

als:

Grootboeken, Journalen, Rekening-Couranten en **Kasboeken, Memorialen** en verdere bijboeken.

Voorts eene zeer ruime sortering

gelineerde en ongelineerde **Boeken** in kleinere formaten, als: in klein folio, kwarto, kwarto-oblong portefeuilles. (3818)

Het stoomschip PALEMBANG,

vertrekt den 26 dezer

naar Muntok, Riouw en Singapore.

Nadere inligtingen bij

(3810) W. CORES DE VRIES.

NAAR SAMARANG

wordt Vracht en Passage aangeboden met het Ned. schip

Philips van Marnix,

gezagvoerder ***E. van Duijn,*** om den 4den Januarij e. k. te vertrekken.

(3820) B. KOPERSMIT EN Co.

VRACHT EN PASSAGE NAAR JAPAN

wordt aangeboden met het

Nederlandsch Schip

PRINCES CHARLOTTE

Kapt. **HILLE,** om tegen het einde dezer maand te vertrekken.

Adres bij *De Agenten,*

(3848) DE WEERDT, RUIJL & Co.

BATAVIA.

Gisteren nacht, ongeveer te drie uren, is er in de stad brand ontstaan bij de steenkolenmagasijnen van den heer *W. Cores de Vries*, waardoor eene loods in de asch is gelegd. Door spoedig aangebragte hulp was men het vuur meester, voordat de vlam zich aan de steenkolen kon meêderlen.

— Naar wij vernemen, zijn de drie compagnien van het 7de bataillon infanterie, welke onder de bevelen van den luitenant-kolonel *Happé*, als voorzorgsmaatregel tegen de gevreesde rustverstoring in het Cheribonsche en Krawangsche, sedert den 22sten November jl. te Soebang hadden post gevat, den 10den dezer overland naar Meester-Cornelis teruggemarcheerd en aldaar in den morgen van den 20sten jl. aangekomen.

Thans neemt men dergelijke proeven met een muildier, geboren uit een half-ezel (hemione) en eene ezelin, als ook met een wilden ezel uit Abyssinië, die tot nog toe ontembaar was; men wanhoopt er echter niet aan, het dier te temmen. Daarna zal men overgaan tot de dressuur van den hemione of half-ezel. « De hemione," zeide Sonnini, eene halve eeuw geleden, zouden de beste rijdieren zijn, indien men er in kon slagen, hen te temmen."

De menagerie van het museum is thans in het bezit van verscheidene hemionen, die uitmunten door kracht en fraaije vormen; vroeger is men er in geslaagd, een hemione of half-ezel zoodanig te temmen, dat men hem met lange leidsels van Parijs naar Versailles kon laten rijden. De algeheele temming van den hemione, zoodanig dat men dit dier tot zijn gemak of tot zijn vermaak kan bezigen, is eene kwestie, die de belangstelling van het publiek en vooral van de beoefenaars der natuurlijke historie in hooge mate moet gaande houden.

— De *Jardin des Plantes* heeft thans een boa-constrictor ontvangen, wier lengte niet minder is dan 25 à 30 voeten, terwijl hare dikte inderdaad monsterachtig is.

DUITSCHLAND.

Naar men van goederhand verneemt, wordt thans tusschen Oostenrijk en Rusland onderhandeld over het sluiten van een nieuw handels- en scheepsvaartverdrag, daar de termijn van het thans bestaande binnenkort zal afgeloopen zijn.

— Dat gedeelte van den Caucasus, 't welk zich uitstrekt van de bronnen van den Terek tot aan de vallei van Charo Argounn, is aan het russische gezag onderworpen.

— Volgens de *Börsen-Ztg.* zou het oostenrijksche ministerie weldra eene wijziging ondergaan, hoofdzakelijk daarin bestaande, dat het ministerie eeredienst van dat van openbaar onderwijs gescheiden zal worden; zullende graaf Thun met de leiding van laatstgenoemd departement worden belast. Voorts zou het ministerie van koophandel in een eenvoudige afdeeling bij dat van finantien veranderd worden. De feodale partij, die noch den minister van finantien von Bruck, noch dien van koophandel, von Toggenburg, gaarne ziet, meent daarin een middel te kunnen vinden, om ten minste van laatstgenoemden ontslagen te worden. Het is dezelfde invloed, die er waarschijnlijk in slagen zal, om Buol voor den heer Bach het veld te doen ruimen, daar eerstgenoemde als een hinderpaal voor de verzoening met Rusland beschouwd wordt.

— Eenige dagen geleden had te Weenen eene gebeurtenis plaats, die in den handel aldaar geen geringe sensatie veroorzaakte. Een der voornaamste bankiershuizen, dat eene betaling aan de *Credit Anstalt* te doen had, zond daartoe elf stuks honderd guldens banknoten. Dit papier werd echter teruggezonden, als zijnde valsch. Bij nader onderzoek bleek, dat gezegd bankiershuis de banknoten, daags te voren, uit de centrale kas van de nationale bank ontvangen had. De bank zelve had dus deze noten voor echt gehouden.

SPANJE.

Uit Tortosa wordt gemeld, dat een stier onverhoeds in de kerk aldaar is binnengedrongen tot voor het altaar, waar hij verscheidene priesters heeft gewond. Men kan zich een denkbeeld vormen van den schrik en de verwarring, die de verschijning van dat dier heeft veroorzaakt.

— Een gedeelte van de kleine stad Darrical, in de spaansche provincie Almeria, is onder verbazende rotsklompen bedolven, die losgeraakt waren van den top eens bergs, welke zich boven die stad verheft. Een aantal personen hebben door die ramp het leven verloren.

— In Spanje is dezer dagen eene ontdekking gedaan, die voor de geschiedenis van onzen tijd belangrijk geacht wordt. In de provincie Guipuzcoa zijn namelijk al de geheime archiven van wijlen den pretendent Don Carlos gevonden; zij waren in eene stevig toegemetselde kast zorvuldig verborgen, maar door eene toevallige omstandigheid zijn zij ontdekt en in handen van het gouvernement geraakt. Daaronder is de geheele briefwisseling, welke Don Darlos, gedurende den burgeroorlog, met de voornaamste souvereinen van Europa heeft gevoerd. Deze stukken zijn in negen groote kisten, te zamen bijkans 5000 kilo's wegende, gepakt en, den 18den October, uit San Sebastian door den gouverneur der provincie naar den minister van binnenlandschê zaken verzonden.

— De door Spanje voorgenomen expeditie tegen Marocco zal niet eer plaats hebben dan in het aanstaande voorjaar, nadat de Cortes de noodzakelijkheid van dien maatregel zullen erkend hebben. De expeditie zal zich niet wagen in het binnenland van Marocco, maar zich bepalen tot het Riff-eiland, om aldaar de zeeroovers te verwijderen, alsmede tot de grenslinïën.

EGYPTE.

Suez, 20 Nov. H. M. oorlogschip *Roebuck* kwam, den 8sten dezer, van Djedda te Suez aan en zoude, naar men hoopte, een commissaris van de Porte aan boord ontvangen en naar Djedda overvoeren, dewijl alles daar op zijne aankomst wachtende is. Een zoodanig persoon heeft zich nogtans tot heden hier niet vertoond en de *Roebuck* zal, zonder op hem te wachten, weder vertrekken.

Een berigt gewordt ons op dit oogenblik, dat kapitein Pullen, van H. M. stoomschip *Cyclops*, niet langer als commissaris zal blijven fungeren, en dat de *Roebuck* hier zal vertoeven, om een nieuwen commissaris van het britsche bestuur aan boord te nemen, welk uitstel welligt zal uitwerken, dat dit vaartuig nog ter zelfder tyd den turkschen commissaris zal kunnen overvoeren.

Men wil, dat onze consul te Cairo, de heer Alfred S. Walne, in de plaats van kapitein Pullen, tot commissaris te Djedda benoemd is.

BRITSCH INDIE.

Singapore, 11 Dec. Toen wij het laatst berigten van Pahang mededeelden, meldden wij, dat de aanplanting van het gewone gewas verwaarloosd was. Het gevolg daarvan is, dat de inboorlingen nu aan alle ellenden van den hongersnood zijn blootgesteld. Voorwaar, er rust eene groote schuld op de schouders van sommige lieden. Een land, onder onze bescherming staande en slechts twee dagen zeilens van Singapore verwijderd, is ten prooi aan twee der grootste rampen, welke eene natie kunnen treffen: aan oorlog en hongersnood. De prijs van de rijst moet zes dollars den picol bedragen, terwijl zij te Singapore slechts 2½ dollars kost. Dit is het gevolg van de slecht geregelde staatkunde, die ten opzigte van het Maleische schiereiland gevolgd wordt.

PHILIPPIJNSCHE EILANDEN.

Manila, 23 November. Niets nieuws is, na onze laatste berigten, omtrent de expeditie naar Cochin-China uitgelekt. Voorraden van vee enz. worden voortdurend van hier derwaarts gezonden, doch het is onwaarschijnlyk, dat eene versterking der troepen zal plaats vinden. Er zijn tijdingen omtrent vernielende stormen in de noordelijke districten ontvangen, doch, alhoewel het gewas op vele plaatsen geleden heeft, is de stand daarvan over het algemeen voordeelig en wacht men een rijkelyken oogst. Vele sterfgevallen hebben hier plaats gevonden. Op aanraden van Z. E. den kapitein-generaal heeft H. M. de Koningin van Spanje besloten, voor altijd den handel in rijst en padi vrij te stellen.

COCHIN-CHINA.

In de *China Overland Trade Report* van 29 Nov., lezen wij nog het volgende omtrent den stand der zaken in Cochin-China.

De landmagt bestaat uit 3500 man, Franschen en Spanjaarden, van welke omstreeks 500 man aan dysenterie lijdende zijn. De *Scotland* bragt een veertigtal hunner naar het hospitaal te Macao over, waarvan velen, gedurende het vervoeren naar den wal, stierven.

Deze landmagt leidt een echt boschleven, wouden brandende, wegen makende, barakken bouwende en hare positie zoodanig versterkende, dat ze onneembaar is, zoodat men aan eene voortdurende inbezitname van het land moet denken. De oorlog gelijkt op een uitroeijingskrijg, daar van beide zijden aan geene onderhandelingen gedacht wordt. Eenige weinige inboorlingen worden nu en dan gedood, en eene fransche schildwacht werd onlangs tot wedervergelding in stukken gesneden. De moeijelijkheid in het erlangen van hulp is, ten gevolge van het niet bestaan van eenige gemeenschap met de inboorlingen, zeer groot.

De fransche vloot ligt, zonder iets uit te voeren, in de haven van *Turon*. De kanonneerbooten varen onophoudelijk de rivier Turon op en onderhouden alzoo de gemeenschap met de landmagt. Het stoomkorvet *Primaguet* heeft eene verkenning langs de kust bewerkstelligd. Het vond iedere plaats krioelende van soldaten, en zijne booten moesten, bij verschillende gelegenheden, terugtrekken.

Omtrent de toekomstige bewegingen der krijgsmagt is weinig bekend. De expeditie naar Hue is opgegeven en, in stede daarvan, een aanval op de haven van Sigon, in Cambodia, bepaald. Men zegt, dat Sigon een goede haven bezit en eene plaats van aanmerkelijken rijkdom en gewigt is. Deze verandering in de voornemens der expeditie schijnt haar aanzijn te danken aan de vrees, dat Engeland mogelijk Sigon, welke een belangrijke handelsplaats is, zoude bemagtigen.

NIEUWS
op het gebied van Handel en Nijverheid, Kunst en Wetenschap, enz.

In Anatolie en Rumelie vindt men 33 elementaire scholen volgens het nieuwe systeem, met 2386 leerlingen. In Constantinopel hebben de Mahomedanen 279 scholen, die door 9975 jongens en 6782 meisjes bezocht worden. De Grieken hebben 77 scholen met 6477, de Armeniers 37 met 2528, de katholieke Armeniers 8 scholen met 509 scholieren, de protestantsche Armeniers tellen in hunne 5 scholen 51 jongens en 31 meisjes. Joodsche scholen vindt men er 44 met 2552, karaitische 3 met 100 leerlingen. In 't geheel zijn in Turkije 3371 scholen van het oude en nieuwe stelsel, dus in evenredigheid meer dan in Rusland.

Ontdekkingen en Uitvindingen.

De Engelschman Wheaton heeft een electrisch telegraaftoestel vervaardigd, dat alle zamengestelde en kostbare zuilen weglaat en niet grooter dan een gewoon zakuurwerk is. De zuilen zijn door gemagnetiseerde en in omgekeerde verhouding geparaliseerde staven vervangen, die met de uiterste regelmatigheid en gemakkelijkheid werken. In vergelijking van de tot dusver gebruikte electische motoren, lijken zij een chronometer bij een torenklok en besparen de kosten, die tot heden door de gedurige vernieuwing der zuilen veroorzaakt worden. De beroemde hoogleeraar Faraday te Londen hecht groote waarde aan deze uitvinding en heeft aan de Koninklijke maatschappij van wetenschappen (*Royal Company of Sciences*) een zeer aanprijzend berigt daarover toegezonden.

Kerk en School.

Het verzoek der orthodoxe luthersche partij in Beijeren, om een kerkdag te Erlangen te mogen houden, is door het consistorie te Munchen geweigerd en wel op grond, dat eene dergelijke bijeenkomst, onder de gegeven omstandigheden, noch noodzakelijk, noch voor doelmatig gehouden wordt.

Bijbelgenootschap. — Het engelsche Bijbelgenootschap heeft, in het vorige jaar, zeer rijke inkomsten gehad, namelijk 152,574 £, circa 2 millioen guldens — en 1,602,057 bijbels uitgedeeld, en alzoo 84,320 bijbels meer dan in het jaar 1856.

Hooge School in Rusland. — Keizer Alexander heeft besloten eene hooge school in de residentiestad op te rigten. Deze school zal voor alle klassen van burgers toegankelijk zijn.

Oordeel van een Jezuit over A. von Humboldt. — A. van Humboldt, zegt hij, heeft groote boeken geschreven, waarin veel te lezen staat, maar van God niets; Humboldt heeft den Heer nooit gekend, evenmin als de melkgevende dieren, die kruiden verzamelen en zeer goed botaniseren. Het onderscheid tusschen dezen geleerde en evengenoemde dieren bestaat slechts daarin, dat deze laatsten voor den mensch nuttig zijn, terwijl zij hem melk verschaffen, en gene met zijn boeken de halve wereld heeft bedorven.

Geloofsstrijd over den Duivel. — Te Darmstadt is een geloofsstrijd over den duivel uitgebarsten. De priester Ewald, die in een preek den duivel loochende, heeft van wege het consistorie eene teregtwijzing ontvangen, en aan den duitsch-katholieken predikant Hieronimi is om zijn geschrift: „De verdrijving van den Duivel uit Darmstadt," de uitoefening van zijn geestelijk ambt ontzegd.

JAPAN.

De *North China Herald* leverde, voor eenigen tijd, eene toelichting tot het tractaat met China, welke alles behalve vleijend voor Nederland luidt. Maar was die toelichting regtvaardig? In geenen deele. De geheele beschouwing komt neder op eene bittere klagt, blijkbaar in een aanval van wrevel geuit; alsof de Nederlanders (NB.) de Engelschen altijd uit de japansche havens hebben buiten gesloten gehouden.

Wij zouden van die redenering geene notitie hebben genomen, indien de Londensche *Times*, verbolgen dat zijne dwaasheden over Serawak geen ingang hebben gevonden, daaruit geen aanleiding hadde genomen, om op hetzelfde aanbeeld te slaan.

De *North China Herald* maakt met veel ophef gewag van een verdrag, dat lord Elgin met Japan gesloten heeft, en dat veel voordeeliger zou zijn dan dat, hetwelk Japan met Nederland heeft aangegaan.

Wat bewijst dit nu? Is het niet de bevestiging van wat wij vroeger reeds zeiden, dat Nederland, met voorbijziening van zijne eigene belangen, de algemeene handelsbelangen der wereld in Japan bepleit en bevorderd heeft? Bovendien, volgens de tractaten met Nederland (1) hebben wij dadelijk aanspraak op alle regten, die aan andere mogenheden worden verleend". Als latere onderhandelaars van andere volken dus gelukkiger geweest zijn, dan de onze, dan bestaat er voor ons geene reden, om het hun te benijden, want hunne pogingen strekten ook ten onzen voordeele. Maar zeker is het, dat wij ons niet aanmatigden, op grond van onze oudste positie in Japan, buitengewone voordeelen te bedingen.

Er is meer. Om den wereldhandel te bevorderen, heeft Nederland zich eene opoffering van niet minder dan ƒ 220,000 's jaars getroost. De handel toch met Japan, zooals die vroeger uitsluitend voor gouvernementsrekening werd gedreven, wierp eene rente af van ƒ 150,000 's jaars; bovendien werden door dien handel ook de kosten bestreden van de factorij te Decima, die thans door den Staat moeten worden gedragen, en wel ten beloope van ƒ 70,000, of gezamentlijk de opgemelde som van ƒ 220,000.

Dit heeft Nederland jaarlijks ten offer gebragt, om Engeland, gelijk alle zeemogenheden, den weg te banen om in Japan handel te drijven. En het is nog zoo lang niet geleden, dat engelsche, fransche en andere buitenlandsche bladen aan Nederland de hulde der dankbaarheid bragten, wegens zijne edelmoedige gedragingen in de onderhandelingen tot bevordering van de openstelling van Japan. Nog onlangs zeide een fransch publicist, de heer Ernst Desplaces, in het dagblad *l'Isthme de Suez*, die gedragingen besprekende, welke met een zoo gunstig gevolg zijn bekroond: „La Hollande, qui a sur les côtes du Japon, les établissements les plus anciens et longtemps uniques, *la Hollande a pensé aux autres nations aussi bien qu'à elle même; rare exemple de générosité*".

Die getuigenissen van onbevoordeelde vreemdelingen waren gemakkelijk te vermenigvuldigen; en terwijl wij niets liever wenschen, dan dat lord Elgin of elk ander vreemd gezant ook de voordeeligst mogelijke voorwaarden in Japan hebben bedongen, meenden wij alleen te moeten opkomen tegen de onregtvaardige aantijgingen, welke tegen Nederland, ondanks zijne edelmoedige staatkunde, worden in het midden gebragt.

Redactie.

(1) Art. 4 van het tractaat van Januarij 1853 en art. 39 van dat van 16 October 1857.

Ingezonden Stukken.

Naar aanleiding van de in ons vorig Nommer opgenomen missive van den Majoor Smits, verzoekt men ons, nog het volgende te plaatsen.

Het verheugt ons, dat onze lezers uit den brief van den Majoor Smits zullen ontwaren, dat de vertooning van het vaandel in geen het minste verband heeft gestaan met het fransche stukje, wanvan de voorstelling geheel was afgeloopen. Ze heeft alleen gediend, om den indruk te verhoogen van het echt vaderlandsch tafereel, zoo eenstemmig met geestdrift toegejuicht, toen een deel der djambische krijgers, aan het einde van den feestavond, gewijd aan de ondersteuning zijner verminkte makkers, voor het publiek verscheen, en om zijn vaandel geschaard, op een treffende wijze, de welverdiende hulde inoogstte.

Ons dunkt, dat het vaandel bij die gelegenheid een geheel eigenaardige, en voor 't minst geene ongepaste verschijning heeft gemaakt. Indië is zoo arm aan poezij, dat men toch niet dadelijk zwartgallig den vinger moet opheffen, waar slechts een weinig van het prozaische alledaagsche wordt afgeweken, vooral wanneer dit strekken kan, om de illusie te verhoogen van het indisch krijgsleven, dat, bij zooveel opofferingen als er van worden gevraagd, wel eenige prikkeling en aanmoediging verdient.

Redactie.

On lit, dans le *Handelsblad* du dix-huit Décembre, dans un article consacré à l'éloge du concert militaire, qui a eu lieu dans la salle du théâtre, au profit des soldats blessés à *Djambi*, un passage français, adressé à ceux de mes compatriotes, qui ont bien voulu concourir au succès de cette fête de bienfaisance. Cette adresse comme but ou intention, n'a rien que de très louable; mais en qualité de français, je me sens obligé, pour l'honneur de ma langue, de réclamer contre sa rédaction, toute fautive et toute vicieuse; et de prier l'auteur de ces quelques lignes, d'apprendre une langue, avant de se permettre de l'écrire. Nous lui ferons observer: que d'après toutes les règles de la grammaire, de la littérature et du style, (voir Bescherelle, dictionnaire national, tôme 2me, page 1298) 16me ne se dit jamais en parlant du quantième du mois, on dit: je suis 16me, le 16me de ligne ou léger, mais jamais le 16me tout court. En second lieu, que quand on se sert du mot *si*, (voir le même auteur, page 1321 même tôme) c'est manquer à tous les préceptes, que de ne pas le répéter ou du moins le remplacer par un équivalent, avec le membre de phrase, qui fait le sujet principal de la pensée; ainsi il est dit „*par votre voix si belle et si sympathique, avez contribué*" etc. et il devrait être écrit: *si largement.* Je ne parlerai d'une certaine faute d'orthographe, elle est trop grossière, et j'aime à croire qu'elle s'est glissée par mégarde, sous la plume du rédacteur, on n'écrit pas le verbe auxiliaire *être* à la 3me personne de l'ind. pres., comme la conjonction *et*; évidemment c'est une erreur ou un oubli.

Quand aux strophes adressées à Mme. *Berton* et insérées dans le même journal, le poëte de circonstance V. P., n'a sûrement pas appris sa prosodie: 1re strophe pas de rimes feminines; 2me strophe 1r. vers trois hiatus et une épithète de complaisance; qu'a à faire l'adjectif *digne* en parlant de Mme *Berton*. *belle, gentille* eut pu tout au plus se comprendre. Boileau nous dit dans son art poëtique: l'épithète ne doit être ni complaisante, ni cheville; enfin la 3me strophe me semble assez maladroite à l'égard de Mme *Ghymers*, à qui un bouquet à été offert, elle n'aurait donc pas si largement contribué au succès et au plaisir de cette soirée; en un mot, cette composition poëtique, n'en est point une, et Mr. *V. P.* devra à l'avenir tacher, quand il voudra monter au Parnasse français, sans les égaler cependant, de ne pas ainsi martyriser la langue des Racines, des Hugos, des Lamartines, des Bérangers, etc.

BATAVIA, 20 Dec. 1858.

D. R. DE B.

(Red.)

Aangekomen schepen te *Batavia*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN	GEZAGVOERDERS.	VAN	AGENTEN.
December	22	Nederlandsch	schip	Javaan	H. Muunix	Indramajoe.	B. Kopersmit & Co

Vertrokken schepen van *Batavia*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
December	23	Nederlandsch	schip	Bezockie	J. H. Lammerts van Bueren	Soerabaija
"	—	"	"	Salatiga	J. N. Besler	Nederland via Tjilatjap
"	—	"	brik	Wildeman	J. A. Driest	Soerabaija
"	24	"	bark	Krimpen a/d. Lek	W. Ouwehand	Rotterdam
"	—	Ned. Indisch	"	Ellen	Wentholt	Samarang
"	—	Engelsch	schip	Oxus	Wallave	Makasser
"	—	Ned. Indisch	stooms.	Koningin der Nederlanden	E. Lewis	Samarang en Soerabaija
"	—	Deensch	bark	Valkyrien	Strandgaard	Copenhagen

In lading liggende schepen te *Batavia*.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Eva Johanna*	H. de Boer		Haager & Schuurman.
"	"	Anna Paulowna*	W. Bik Wz.		"
"	brik	Cornelia Hendrika*	C. Jaski		"
"	schip	Hebe	A. H. Kiehl		Schimmelpenninck & Co.
"	bark	Pantalon	Bruinzeels		"
"	"	Emelie	Marker		"
"	"	Constance	Kimmerer		"
"	"	Almelo	R. P. Tjebbes		"
"	"	Jacobus	van Loon		"
"	brik	Christiaan Louis	de Vos		"
"	schip	Acadia	G. Greefkes	Exp. Boni	"
"	bark	Amazona	W. H. Rusman		Reijnst & Vinju.
"	4 mast	schoener Argo*	van Teutem	Exp. Boni	"
"	bark	Twee Anthony's*	van Rijn van Alkemade		"
"	"	Alblasserdam	J. 'tHoen	Exp. Boni	Maclaine, Watson & Co.
"	"	Cornelis Smit*	R. Weidenaar		"
"	"	Regina Maria*	S. Ouwehand		"
"	"	Stad Middelburg*	D. D. Ouwehand	Exp. Boni	"
"	"	Catharina Maria*	Schuchard		"
"	"	Johanna en Geertruida*	P. Flens	Exp. Boni	"
"	schip	Zeelandia*	W. Blankhert		"
"	"	Cheribon*	W. J. Coers	Exp. Boni	Landberg, Besoet de Bie & Co.
"	"	Johanna Christina*	J. R. de Boer		"
"	"	Louis Meijer*	O. Hazewinkel		"
"	"	Twee Cornelissen	J. C. Kruje		"
"	"	President Plate*	J. C. Hartsen		"
"	"	Noord Braband*	H. R. Bok	Exp. Boni	"
"	"	President van Rijckevorsel*	C. Vermeij	Exp. Boni	"
"	"	Cornelia en Geertruida	C. E. Hoeksma		"
"	bark	Voorwaarts*	G. F. Bus		"
"	"	Souburg*	van Linderen		"
"	"	Minister Thorbecke	C. van Duijn	Tagal via Cheribon	"
"	schip	Nieuwland	D. G. Pott		"
"	"	Elisabeth	H. A. Harms	Exp. Boni	"
"	bark	Jeannette en Agatha	C. Kleijndert		"
"	"	Willem III*	C. van der Burg	Exp. Boni	"
"	schip	Amsterdam	D. Herderschee	Melbourne	Tolson, Hunt & Co.
"	bark	Henriette*	J. M. van der Veer		C. Bahre & G. Kinder.
"	"	Haamstede*	H. H. de Boer		van Ommeren, Rueb & Co.
"	"	Susanna*	C. Vonck	Exp. Boni	"
"	brik	Koerier*	J. F. Rotgans	Soerabaija	"
"	"	Jan van Galen*	P. de Boer		"
"	"	Rhynvis Feith*	Lammers	Soerabaija	"
"	bark	Constantia*	E. Vonck		"
"	"	Den Elshout*	Bonjer		"
"	schip	Ternate*	T. Carsz Tz.	Exp. Boni	"
"	"	Johanna Maria Christina	Gorter		Paine, Stricker & Co.
"	bark	Vijf Gebroeders	G. J. Teensma		B. Kopersmit & Co.
"	"	Neptunus*	P. Schuurman	Exp. Boni	"
"	"	Wilhelmina Lucia*	G. Poolman	Exp. Boni	"
"	"	Waterloo*	D. Duinker	Exp. Boni	"
"	"	Eensgezindheid*	B. G. Flik		"
"	"	Ouderkerk a/d. Amstel*	D. H. Kramer	Exp. Boni	"
"	"	Ida Elisabeth*	H. Kramers		"
"	schip	Biesbosch*	J. H. Mugge		"
"	"	Philips van Marnix*	E. van Duijn	Samarang	"
"	"	Javaan*	H. Munnix	Nederland	"
"	"	Prins van Oranje*	Hensing		de Weerdt, Ruijl & Co.
"	brik	Princes Charlotte*	Hille	Japan	"
"	bark	Fortuna*	de Ligny		"
"	"	Abel Tasman*	J. R. Rijken		"
"	"	Tagal*	Göbel	Exp. Boni	"
"	"	Allegonda Jacoba	Deurholtz		J. Cezard & Co.
"	"	Odilia Magaretha	Hazelhoff		"
"	schip	Willem de Eerste	T. J. Niedfeld		"
"	"	Delft*	van Geelkerken		"
"	"	Jedo	van der Hoeven	Exp. Boni	"
"	"	Princes Amalia	L. W. v. Rijn v. Alkemade		"
"	bark	Copernicus	J. Visser	Rotterdam	"
"	"	Beurs van Rotterdam	T. de Vos		"
"	"	Landbouw*	P. Kleijnenberg	Exp. Boni	"
"	schip	Eva Johanna	von Bochove		"
"	"	Admiraal de Ruijter	B. Koster		E. Moorman & Co.
"	bark	Ferdinandina Emma	Tauge	Exp. Boni	"
Nederl. Ind.	"	Ameer*	Sech Balfagie	Soerabaija	Buijs, Jacobsen & Co.
"	"	Aladanie*	Goestie Tassim	Cheribon	"
"	"	Justina*	Lim Goansing	Palembang	"
"	"	Faid Allim*	Sech bin Waber	Makasser	"
"	"	Balhair*	Moh. Said	Banjermassing	"
"	"	Borneo*	The Tjinping	Banjermassing	"
"	"	Alhamdanie*	Said Ismael	Soerabaija	"
"	brik	Roedatool Jana*	Moh. Said	Banjermassing	"
"	"	Al Osmanie*	Sech Bahasoan	Cheribon	"
"	bark	Faulke Nassar*	van Garling	Singapore	"
"	brik	Nasrie Madjiet*	Said Segaf	Cheribon en Tagal	B. J. Jacobs.
"	bark	Noorban*	Said Alie bin Djen		"
"	"	Alnoer*	Sech Sultan	Samarang en Soerabaija	"
"	brik	Fathool Main*	Sech Mohamat	Soerabaija	"
"	bark	Lachmadie*	Said Hassin	Indramaijo	"
"	brik	Zwaluw*	P. P. Bloem	Japan	Haager & Schuurman.
"	bark	Marianne Antoinetta*	J. Winter		B. Kopersmit & Co.
"	"	Fathool Medjid*	Sech Tambie	Soerabaija	Tolson, Hunt & Co.
Engelsch	schoener	Alice Marten*	Starres		Hunter, Houghton & Co.
"	bark	Vernon*	Gilbert		"
"	"	Richard Thornton*	J. D. Ramsay		Martin, Dyce & Co.
"	"	Ravensworth*	Applety		Maclaine, Watson & Co.
"	schip	Lord Warriston*	Look		Morgan, Melbourn & Co.
"	bark	Rory O. More*	Thomas	Swan River	Adam & Co.
Fransch	"	Mauritius*	Regnier		C. Bahre & G. Kinder.
"	"	Camoëns*	Goussenume	Frankrijk	J. Cezard & Co.
Amerikaansch	schip	Robert Patten*	Donnell		Maclaine, Watson & Co.
Hamburg	schoener	Helene*	Range		C. Bahre & G. Kinder.
"	schip	Neumuhler*	Heuer		Metzendorff, Wilmans & Co.
Hanover	"	Kroonprins Ernst August*	Meijer		C. Bahre & G. Kinder.
Zweedsch	"	Cecilia*	Kronhaun	Dordrecht	Pitcairn, Syme & Co.
"	bark	Prince Oscar*	Oberg		Paine, Stricker & Co.

Aangekomen Schepen te *Soerabaija*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Dec.	8	Ned.	bark	Koning Willem II	Zeijlstra	Batavia.
"	—	"	"	Eersteling	Mann	Samarang
"	—	Zw.	schip	Daniel Elfstr. Persson	Walman	Batavia
"	—	N. I.	kotter	Little Tot	Katjoong	Pasoeroean
"	—	"	bark	Tulkus Seroer	Bahasoan	Batavia
"	—	"	schoen.	Filmadjiet	Intje Alie	Balie
"	9	"	stooms.	Palembang	Roseboom	Batavia
"	10	Ned.	schip	Nieuw Holland	Tuk	Pasoeroean
"	11	Bal.	schoen.	Poospa	Koe Boensing	Balie Boleleng
"	—	N. I.	brik	Eljener	Aboebakar	Samarang
"	—	"	bark	Kas Balhair	Assegaf	China
"	12	Fr.	schip	Ville de Paris	Maullet	Batavia
"	13	N. I.	stooms.	Menado	Couteron	"
"	—	"	kotter	Little Tot	Katjoong	Pasoeroean
"	—	"	bark	Naim Balgair	Biljoen	Cheribon
"	14	Z. M.	stooms.	Prinses Amalia kapt.	lt. t/z. Clarkson	Belileng

Vertrokken Schepen van *Soerabaija*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Dec.	7	Z. M.	stooms.	Prinses Amelia kapt.	lt. t/z. Clarkson	Balie
"	—	"	"	Ardjoeno kapt. lt. t/z.	van Hasselt	"
"	—	"	"	Samarang lt. t/z. 1 kl.	Lambert	"
"	—	Ned.	schip	Louise	Buijs	"
"	—	"	bark	Laurens Koster	Koenen	"
"	—	"	"	Jhr. Mr. v. d. W. v. P.	Lammerts	"
"	—	N. I.	schoen.	Attaief	Hassin	Mandawie
"	7	Pruiss.	schip	Ida Mathilda	Grenow	Nederland
"	—	Ned.	bark	Jan van Hoorn	Mols	"
"	—	Deen.	schip	Maria Christina	Voss	"
"	11	N. I.	kotter	Little Tot	Katjoong	Pasoeroean
"	12	Ned.	schip	Louisa Maria	Tjebbes	Ned. ov. Prob.
"	—	"	bark	Christina Agatha	Leiuk	"
"	13	N. I.	"	Voolkoos Seroer	Bahasoan	Grissee
"	14	"	brik	Antoinetta	Chasteau	Macasser

In lading liggende schepen *te Soerabaija*.

VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	Drie Vrienden	J. Anderson		Fraser Eaton, & Co.
"	Bellatrix	van der Wijk		"
"	Stad Schiedam	T. Walp		"
"	Walvisch	Schut	Nederland.	"
"	Elisabeth	Veenstra		"
"	Henriette Gerardina Susanna	Sissingh	Nederland.	"
"	Louisa Anthoinetta	Mc. Kenzie		Adam & Co.
"	Johannes Albertus	J. C. Londt		B. J. van Eck & Co.
"	de Stad Nijmegen	Cruijs		"
"	Karel Henricus	A. van der Geer	Pasoeroean.	"
"	Catharina Wilhelmina	Popken	Rotterdam.	Ruyl, Cramer & Co.
"	Everdina Elizabeth	Tonjes	Nederland.	"
"	Henriette	Portengen	"	"
"	Jacob	Börger		Mathieu & Co.
"	Sophia	G. Schuit		"
"	Jonge Jan	Pheiffer	Nederland.	van Leeuwen & Co.
"	Koning Willem III	Zeijlstra		"
"	Zeeuwstroom	Schaap	Nederland.	Schimmelpenninck & Co.
"	Jan Schouten	J. Coening Meijer		"
"	Oost India Packet	Postma	Nederland.	"
"	Adolf van Nassau	P. Meester	"	"
"	Prins Frederik der Nederlanden	de Wit		"
"	Jupiter	Moll	Macasser.	"
"	Delfshaven	Schaap qq.		B. Kopersmit & Co.
"	Baltimore	Brakke		"
"	Nieuw Holland	Tuk	Nederland.	"
Nederl. Indie	Fear Not	Mc. Kenzie		Adam & Co.
"	Carolina Sophia	N. C. van der Beek	Molukko's.	"
Engelsch	Lismoyne	Dempster		Fraser, Eaton & Co.
"	Henry Winch	Griffin	China.	Adam & Co.
"	Sophia Fraser	Wilson	Singapore.	"
"	Schotch Lassie	Crawfurd		"
"	Anna Forster	Clarce	Engeland.	Mc. Milan & Co.
"	Mousoon	Hare	Nederland.	"
Fransch	Le Prophète	Guérin	Frankrijk.	Fraser, Eaton & Co.
Hamburgsch	Arracan	J. Both	Nederland.	Mathieu & Co.
Zweedsch	Daniel Elfstrand Persson	H. Wahlman	"	Fraser, Eaton & Co.
Hanover	Munster	C. Koch	"	P. Kerrel & Co.

Vertrokken schepen van *Samarang*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Dec.	11	N. I.	bark	So-ootban	Hadjie Oemar	Singapore.
"	—	Ned.	"	Senior	K. L. Swart	Nederland.
"	12	N. I.	"	Fathool Mannan	S. Aboebakar	Soerabaija.
"	—	"	"	Faulken Assar	J. H. v Garling	Singapore.
"	—	"	"	Djadool Karim	Abdul Sedik	Soerabaija.
"	—	"	brik	Salim	Said Segaf	Singapore.
"	14	Z. M.	stooms.	Etna luit. t/z 2de kl.	Roijer	Batavia.
"	15	N. I.	"	Samarang Packet	J. F. Scheel	"
"	16	"	schoen.	Fathal Hair	Said Beladram	Batavia.

Aangekomen schepen te *Samarang*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Dec.	9	Ned.	schip	Anna	Dabroek	Batavia.
"	10	Fr.	"	Albert Cézard	J. Dolie	"
"	—	N. I.	schoen.	Mastora	Abd. Rachman	Riouw.
"	—	Ned.	"	Golf van Benin	Grafthuis	Batavia.
"	11	"	bark	Koophandel	S. de Vries	Macao.
"	12	N. I.	"	Menado	Hadjie Djenal	Bandjermass.
"	—	"	"	Djadal Hair	Sech Bashay	Amboina.
"	—	"	stooms.	Samarang Packet	J. F. Scheel	Batavia.
"	—	Z. M.	"	Etna luit. t/z 2de kl.	Roijer	"
"	14	N. I.	schip	Gana Salim	Abd. Bakir	Soerabaija.

In lading liggende schepen te *Samarang*.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	schip	Ardjoeno	J. F. A. Rapp	Nederland	Dorrepaal & Co.
"	"	Kinderdijk	D. Zwanenburg	Nederland	"
"	"	Azia	F. Molenaar	Nederland	"
"	bark	Welvaart	J. N. Mooi		MacNeill & Co.
"	"	Julia	K. L. van der Kolff	Nederland	Dorrepaal & Co.
"	"	Koophandel	S. de Vries		B. Kopersmit & Co.
"	schoener	Golf van Benin	E. E. Grafthuis	Tegal	Gezagvoerder.
Nederl. Indie	schip	Fathool Moebarak	S. Segaf		"
"	bark	Justina	M. J. Meijer		"
"	"	Bientang Anam	D. J. de Gee		"
"	"	Djoedool Hair	Sech Bashay		"
"	"	Menado	Hadjie Djenal		"
"	"	Gana Salim	S. Bakeer		"
"	schoener	Hap Eng	Tan Kie		"
"	"	Mastora	Abdul Rahim		"
Fransch	schip	Albert Cézard	J. Dolie	Frankrijk	Dorrepaal & Co.

Rotterdam, 8 November.

(*Vervolg.*)

Katoen. In weerwil der flaauwe berigten van Liverpool liep de, op 26 October door N. H. M. alhier gehouden veiling, zeer coulant af; zijnde alles verkocht.

Buitendien waren bij particulieren een paar honderden bn. tot vaste prijzen verhandeld, terwijl thans de omzettingen bij gebrek aan disponibelen voorraad beperkt zijn. Op de Liverpool markt is de stemming zeer flaauw en zijn de prijzen dezer week op nieuw 1/8 gedaald.

Huiden. Dit artikel beantwoordt niet aan de gunstige verwachting, welke men gedurende de zomermaanden daarvan koesterde, en deelt thans in de algemeene stilte.

In *Java* **Indigo** is niets omgegaan; de voor particulieren aangevoerde partijen zijn nog niet allen gelost.

Cochenille stil en onveranderd.

Tin zich op den verhoogden prijs van *f* 72 goed staande en werden daartoe ca. 4000 blokken verhandeld; terwijl zelfs een paar partijtjes (800 blokken) tot *f* 72½ @ *f* 72½ koopers vonden. Thans kan men wordt tot *f* 72 terugt komen. De afleveringen gedurende de maand October bedroegen 20680 blokken tegen 14000 blokken in 1857.

Arak. De afdoeningen sedert onze vorige omvatten 50 leggers *Batavia*, ex *Cornelis Wernard Eduard*, en 96 leggers *Soerabaija* ex *Eclips*, zijnde alcohol 144% sterk, beide partijen tot *f* 130; terwijl men heden puike prima kwaliteit *Batavia* tot *f* 120 zou kunnen koopen. Gisteren zijn te Amsterdam nog 100 leggers ex *Eclips* tot geheimen prijs afgedaan.

Campher met kleinen handel in *Japansche*, tot 38 @ 40 c. De eigenaar der 248 tobb. per *Verden*, is nog niet aan de markt. **Tamarinde** met weinig kooplust; mooije kwal. zoude misschien *f* 10 @ *f* 11 kunnen bedingen. **Cubeben** nominaal 85 c. Er zijn ca. 300 bn. op de komst, die intusschen tot dien prijs niet zullen kunnen gerealiseerd worden. **Lange Peper** tot 20 @ 20½ c. vergeefs gezocht; onder 23 c. is niet koop. **Red Galanga** nominaal *f* 25 voor puike kwaliteit. **Rhabarber.** Er heerscht iets betere stemming, maar door de eigenaars wordt te hoog gehouden om tot zaken te kunnen komen; goed middel is 125 c. en mooije 160 @ 170 c. waard. **Chin. Kaneel** met kleinen handel tot 64 @ 65 cts. Dagelijks kan de verwacht wordende partij 1900 kistjes arriveren. **Cassia Lignea Vera.** Met geringen aftrek; voor behoefte bedingt grijze 12½ cts. geele, ordinair 12 @ 15 cts., goede redelijk krachtige 25 cts.; mooije krachtige is gevraagd maar niet dan tot hoogen prijs te vinden. **Steranijs** nominaal 42 cts. **Oleum anisi stellati.** Tot *f* 5¼ @ 5½ zijn koopers, maar onder *f* 5¾ is niet terugt te komen. **Oleum Cajaputi** in dezelfde positie zonder eenigen belangrijken aftrek. **Geconf. Gember** stil, ordinaire is tot 49 @ 50 cts., mooije @ 80 cts. aan de markt, maar men is ongenegen die prijzen in te willigen; de markt is eenigzins overvoerd. *Japansche* **Was.** In terugkoop eener partij die zeilende verkocht was, werd *f* 36 betaald onteering A, B, C, D doorden, waarvan ca. de helft A. Het artikel schijnt op de tegenwoordige prijzen een goed débouché te vinden; de ondervinding zal moeten leeren of die bestand zullen zijn tegen aanbiedingen van groote kwantiteiten, die spoedig kunnen arriveren. **Gum Elasticum** met veel vraag, waardoor een coulante afloop tot verhoogden prijs van de aangekondigde veilingen plaats had. De circa 60,000 ko. door de N. H. M. 29 October geveild, werden verkocht als volgt: mooi secunda *f* 48¼ @ *f* 49, goed dito *f* 45½ @ *f* 46¼. De circa 30,000 ko. particulieren aanvoer 2 dezer in veiling en die zonder conditie verkocht werden, hetgeen een verschil van circa *f* 2 op de gewone conditiën daarstelt, bragten op voor prima *f* 48¼, mooi en goed secunda *f* 45½, ordin. secunda *f* 44. De voorraad is bijna geheel opgeruimd. Kleine partijtjes worden genoteerd als volgt: prima *f* 50, mooi secunda *f* 49. Het laat zich voorzien men hooge prijzen zal kunnen blijven bedingen. **Gutha Percha** werd in de veiling N. H. M. 29 October buitengewoon hoog verkocht; 23000 ko. mooije twee soort bragt 103 @ 121 c. op, een prijs die alle verwachting te boven ging. De toenemende aanwending van het artikel en de kleine aanvoeren doen vertrouwen in de hooge prijzen stellen; ordinaire bragt in eene veiling van particulieren 40 @ 50 c. op, gemeene vervalschte soorten blijven steeds moeijelijk ook tot veel lager prijs aan te brengen. **Gum Damar.** De 426 kisten 29 October door N. H. M. geveild, werden verkocht van 25 @ 31 c. naar kwaliteit. Het artikel geniet meerdere vraag. **Gambier.** 668 pakken A⁰. 1⁰. per *Nieuw-Holland* aangebragt, zijn @ *f* 9 afgedaan. Bij meerdere en aanhoudende toevoeren kan zich hier eene goede markt van het artikel vestigen.

Schildpad. In de veiling N. H. M. 26 October gehouden, werden van de 69 kn. 64 kn. verkocht van *f* 5 tot *f* 15¼ naar kwal. gemiddeld *f* 11½ onder taxatie; 5 kn. zijn opgehouden tot *f* 11¼ @ *f* 12¾, die tot *f* 1 @ *f* ¾ hooger te koop zijn. De 3 kn. particulieren aanvoer 2 dezer geveild, zijn allen opgehouden tot *f* 12 @ *f* 14; het artikel verkeert in eene flaauwe stemming.

Paarlmoerschelpen goed en tot hoogen prijs te verkoopen. De 50,000 kilo door N. H. M. den 26sten ll. geveild, werden verkocht als volgt; de groote van 85 @ 87 cts., de kleine van 105 @ 107 cts., terwijl van 6000 kilo particulieren aanvoer op denzelfden dag geveild, de groote verkocht werden van 85 @ 86 cts. en de kleine @ 106 cts.

Bindrotting. De bij particulieren aangebragte partijen konden bij voortduring niet dan *f* 3 @ *f* 5 onder veilingsprijs verkocht worden. Afgedaan zijn 2500 bossen per *Fop Smit*, 516 bossen per *Daniel* en 2700 bossen per *Willem Kroonprins der Nederlanden*. De voorraad bij de N. H. M. in alle havens bedraagt heden 7303 bossen, terwijl bij particulieren alhier niets voorhanden is.

Aangekomen Passagiers te Batavia,

van den 22 tot en met 23 December 1858.

Met de Ned. Ind. bark Noorban, kapt. Said Alie bin Djin, de offic. van gezondh. F. H. H. Eisinger, luit. adj. L. C. Kronfeldt, de hh. Watson, en F. A. Gijsbers, van de Lampongs.

Met de Ned. brik Christiaan Louis, kapt. de Vos, de heer Grim, van de Lampongs.

CORRESPONDENTIE.

De brief van K., omtrent het opnemen van een zijner bedienden, om dien als koelie bij de Bonische expeditie te doen dienen, kan, als niet geteekend en zonder opgave van naam ingezonden, niet geplaatst worden.

Redactie.

Snelpersdruk van H. M. van Dorp, te Batavia.

BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Vrijdag, 24 December 1858, No. 103.

Op eenigen afstand van Meester-Cornelis, kwam de Majoor *Jalink*, met het 41de bataillon en de overige drie compagnien van het 7de bataillon, den terugkeerenden te gemoet.

Te Poerwakarta, Krawang en Bekassi is rustdag gehouden.

Deze troepen waren, toen zij in den nacht van den 18den November jl., omstreeks 2 uren, onverwacht bevel tot marcheren ontvingen, gedeeltelijk te Weltevreden en Meester-Cornelis in garnizoen; niet van velduitrusting voorzien, moest deze des nachts nog uitgepeikt en verpakt worden. Niet te min marcheerden de troepen, ingevolge bekomen last, des morgens om 6 uren van Weltevreden naar Batavia af en embarkeerden aan boord van Z. M. stoomschip *Gedeh*, Kapitein ter zee *Staring*. Tegen 12 uren des nachts lag men op de reede van Pamanoekan voor anker; des morgens van den 19den werd gedebarkeerd, de Pamanoekan rivier opgeroeid en, om 4 uur des middags stonden de troepen te Pamanoekan aan wal.

Den 21sten marcheerden zij door Kamarang naar Soebang.

Algemeen hoort men met allen lof gewagen over de wijze, waarop voor de troepen, zoowel gedurende hun verblijf op de vrije landen Pamanoekan en Tjiassem, als van wege het civiel bestuur, gedurende hunnen marsch door het Krawangsche en het Zuid- en Oosterkwartier der Bataviasche Ommelanden, is gezorgd geworden, en van de belangstelling, welke hun ten deel viel.

De voorbeeldige spoed, waarmede is gehandeld, het goede gedrag der troepen en de strenge krijgstucht en orde onder dezelve, te meer noodig in streken, waar hunne tegenwoordigheid eene buitengewone verschijning was, heeft den gewenschten indruk op de bevolking gemaakt.

Een twaalftal ligte zieken, dat den marsch overland niet konde volgen, is van Pamanoekan met scheepsgelegenheid naar Batavia overgevoerd; de overland marcherende kolonne had, bij aankomst te Bekassi, slechts één zieke.

Deze terugmarsch van over de 100 palen overland, en zulks in de westmoesson, in 8 marschdagen, met volle velduitrusting afgelegd, mag men tot de oefeningsmarschen »in uitgebreiden zin" rekenen.

Het toeval heeft gewild, dat juist weder troepen van hetzelfde bataillon-nommer, dat in 1832 den Chinezen te Krawang eene gevoelige les gaf, andermaal deze plaats doorkwamen, nadat zich aldaar sedert 26 jaren geene troepen hadden vertoond.

De expeditie tegen de Chinezen in het Krawangsche, onder den toenmaligen Majoor *Michiels*, was het eerste wapenfeit van het 7de bataillon infanterie, na zijne oprigting in 1830.

~~De gevoelige les, toen ontvangen, is bij de Chinezen~~ aldaar nog niet vergeten; de Kolonel Commandant der 1ste Militaire afdeeling *Kobold* maakte dezen togt bij het 7de bataillon, als eerste Luitenant, mede.

JONGENS WEEZEN-INRIGTING TE SOERABAIJA.

Bedrag der inschrijvingen tot en met den 12den *December* 1858.

Guldens en Centen.

Waar ingeschreven.	In eens. Van 2000	Van 1000	Van 500	Van 100 tot 500	Van minder dan 100	Totaal.	's Jaars. Voor A	Voor B	Totaal.
Transport...	4000	4000	12000	12475	4289 50	36764 50	2341 50	15673 50	18015
Batavia.........	,,	,,	,,	100	,,	100	,,	,,	,,
Samarang.....	,,	,,	,,	300	80	380	80	180	260
Soerabaija.....	,,	,,	,,	100	,,	100	,,	,,	,,
Madura.......	,,	,,	,,	,,	25	25	72	72	144
Banka.........	,,	,,	,,	,,	125	125	,,	35	35
Het Leger.......	,,	,,	,,	,,	298 50	298 50	46	248	291
Totaal...	4000	4000	12000	12975	4818	37793	2539 50	16208 50	18748

Soerabaija, *den 13den December* 1858. J. C. REIJNST.

LAATSTE BERIGTEN.

De *Constitutionnel* deelt mede, dat de spaansche regering twee telegrafische dépêches heeft ontvangen, waarin eensdeels gemeld wordt, dat de mexicaansche autoriteiten de moordenaars der Spanjaarden te Cuernavaca ter dood hebben laten brengen, en anderdeels, dat de keizer van Marocco eene schadeloosstelling heeft aangeboden voor den aanval tegen het schip *San Joaquin*, waaraan de Mooren van het Riff-eiland zich schuldig gemaakt hebben. De *Constitutionnel* voegt er bij, dat de aangebodene schadevergoeding 40 millioen realen bedraagt.

Indien een en ander zich bevestigt, dat is het niet onwaarschijnlijk, dat van de door Spanje voorgenomene expeditiën naar Mexico en Marocco niets zal komen.

— De leden van het nieuwe pruissische cabinet hebben reeds den eed op de constitutie afgelegd, en zijn aan den prins-regent voorgesteld. De prins-president heeft nog geen gelegenheid gehad van zijne staatkundige denkwijze blijken te geven, doch allen, die hem persoonlijk kennen, stemmen daarin overeen, dat hij een eerlijk man, een Duitscher in zijn hart en opregt aan Pruissen gehecht is. Gunstig bekend zijn v. Schlenitz en von Bonin, die hunne tegenwoordige betrekking reeds eenmaal bekleed hebben. Von Auerswald staat sedert eenige jaren als een der voorgangers in de rijen der oppositie in de kamer van afgevaardigden bekend, even als von Patow. De minister von Flottwell wordt mede voor een vrijzinnig man gehouden, voor een vijand van wetsuitlegging in den geest des gewezen ministers von Westphalen.

— Van alle europesche staten trekt Rusland thans het meest de aandacht der duitsche dagbladen tot zich. In hun oordeel over de onvermoeide pogingen, welke aldaar tot eene spoedige ontwikkeling des handels en der nijverheid, van landbouw en scheepvaart worden aangewend, stemmen zij overeen, in het gevoelen, dat het 's keizers ernstige wil is, om aan zijn rijk dien graad van beschaving te geven, noodig om, ook in dit opzigt, eene eerste plaats onder de europesche staten te kunnen innemen. Behalve hetgeen thans aldaar door den keizer ten behoeve van de emancipatie van den zoo nuttigen bo renstand gedaan wordt, gaat er naauwelijks een dag voorbij, zonder dat men hoort van de oprigting van nieuwe maatschappijen op aandeelen, hetzij in het eigentlijk Rusland of in Polen en Finland, met het doel, om de meest verwijderde deelen van dit onzaggelijk groote rijk, door schier onmetelijke spoorwegen of straatwegen met elkander te verbinden, of om uitgestrekte moerassen droog te maken en in vruchtbare landerijen te veranderen; steden van waterleidingen en gazverlichting te voorzien, aldaar allerlei soort van fabrieken op te rigten, nieuwe stoombootdiensten in werking te brengen, havens te vergrooten, enz. Deze maatschappijen worden niet alleen, gelijk vroeger, te St. Petersburg, maar evenzeer te Riga, Odessa, Kiew, Saratow, Tula, Oroe en overal elders opgerigt, waar eenig uitzigt bestaat, om met voordeel handel en nijverheid te ontwikkelen en uit te breiden. Alle pogingen en krachten zijn thans in Rusland op de bevordering van dit doel gerigt. Van de zijde der regering wordt dit in de ruimste mate aangemoedigd. In dien geest wordt ook aan de aldaar verschijnende dagbladen thans de meest mogelijk vrijheid gelaten; men veroorlooft aan de periodieke drukpers de gebreken der vroegere administratie bloot te leggen en hare eigene denkbeelden te ontwikkelen, nopens de noodige verbeteringen in het tol- en financiewezen en andere takken van beheer. Het tot dusver in Rusland bestaan hebbende regeringsstelsel was geheel berekend, om alle vrije ontwikkeling van dien aard reeds in de geboorte te smoren. Van daar dan ook, dat de door verlichte staatsmannen vroeger in dien geest gedane voorslagen, met wantrouwen werden bejegend en steeds afgewezen.

— De generaal Stutterheim, bevelhebber van het engelsche vreemden legioen, heeft even als de andere officieren, die naar de Kaap de Goede Hoop gezonden waren en zich thans met verlof in verscheidene streken van Duitschland bevinden, van de engelsche regering aanschrijving ontvangen, om zich eersdaags weer naar de engelsche kolonie te begeven. Hieruit leidt men af, hetgeen reeds vroeger gezegd is, dat de duitsche troepen in Engelands dienst, van daar naar Indië zullen worden gezonden.

Parijs, 7 November. Onder de geruchten behoort, dat men weder op het spoor van een complot gekomen is. Tot dus verre bestaat echter geen reden, om daaraan veel gewigt te hechten. Volgens brieven uit Italië moet Mazzini onlangs, dank zij zijner stoutmoedigheid, ongemoeid door Lombardije en het Venetiaansche gekomen zijn.

In de departementen hebben verscheidene arrestatien plaats gehad, vooral in la Vienne en Puy-de-Dôme, ter uitvoering van de wet op de algemeene veiligheid.

Tripoli, 23 Oct. Na den laatsten opstand van het arabisch regiment, dat een vierde gedeelte van het garnizoen uitmaakte, heeft de onrust der bevolking niet opgehouden te vermeerderen. Men had luide den moord der Christenen, ter gelegenheid van den geboortedag van Mahomed (den 20sten dezer maand), aangekondigd. De stad is in staat van beleg gesteld; sinds acht dagen kruisen patrouilles door de straten, talrijke piketten bivouackeren bij den ingang van het kwartier der Franken, de posten zijn verdubbeld en alle Europeanen waken gewapend. Een groot aantal Malthezers heeft goederen van waarde naar de op de reede liggende schepen vervoerd. Tot heden heeft men, dank den maatregelen door het bestuur genomen en de vaste houding van de vertegenwoordigers der europesche mogendheden, niet de minste wanorde te betreuren; binnen weinige dagen zal alle gevaar over zijn, daar het mahomedaansche feest aanstaanden Dingsdag eindigt.

De opgestane soldaten zijn naar Djeber gezonden, ten einde in het kasteel Yepem garnizoen te houden.

Het gerucht loopt, dat de zoon van den Sheik Ghonma op nieuw het bestuur heeft aanvaard en zich op eene ligting van krijgslieden voorbereidt.

De pest is te Benghazi aanmerkelijk aan het afnemen; te Derna en Merdj telt men niet meer dan een sterfgeval daags.

Men verwachtte van Constantinopel troepen met Memed Izzet pacha.

NEDERLAND.

Aangelegenheden van Serawak.

(*Vervolg van ons vorig No.*)

Onze Beschouwingen.

Het spreekt van zelve, dat wij met de meeste belangstelling en gemengd gevoel de jongste berigten uit Europa, met opzigt tot de bemoeijingen van sir James Brooke en de zijnen, gelezen hebben. Met gemengd gevoel: aan de eene zijde, weerzin en verontwaardiging over de vermetelheid en ongerijmdheid van de beweringen in den *Times*: aan den anderen kant, toejuiching en voldoening, dat die jegens eene bevriende natie geheel misplaatste taal door de ongegronde beweringen met klem en waardigheid in de nederlandsche drukpers, van alle schakeringen, is beantwoord geworden.

Wij achten het pligt, dat, wat de *Times* in zijn overmoed dan ook beuzelen moge over »ministerie pers" van Nederlandsch-Indië, ook stemmen opgaan uit deze gewesten, ter verkondiging van medestemming in hetgeen in het moederland gezegd is over de beweringen van Brooke en de zijnen. Reeds hebben wij daarop vroeger eenigermate gewezen en voorloopig eenige beschouwingen tegen gegeven, en wel met de zuiverste oogmerken, zonder andere inspiratie dan die van het vaderlandsch gevoel, dat de *Times* wel zoo billijk zal zijn ook bij anderen landaard, dan den zijnen, te erkennen; wij vragen nu noch immer of onze beschouwingen in den geest van eenig bewind vallen en raadplegen alleen het vaderlandsch belang, dat we, naar ons beste weten, voorstaan en zeker met meer regtvaardigheid jegens vreemden, dan de *Times*, die zoo uit de hoogte op Nederland nederziet en van geweld en wat niet al spreekt, dat in deze gewesten zou voorzitten. En waarom dat al? Om zelf geweld te prediken; want de inbezitname, al zou het zijn onder den schijn van aankoop, van Serawak, door de britsche regering, zou niets anders zijn dan geweld en met der daad verkrachting van geest en letter van het verdrag van 1824, zoo als de heer Elout onlangs in de Tweede Kamer te regt deed opmerken, en zoo als door de geheele nederlandsche en een deel der vreemde drukpers herhaald is.

Gaat men toch den loop der geschiedenis, bijzonder met het oog op het bedoelde tractaat, na en brengt men zich in herinnering de hier afdoende woorden van den britschen minister Canning, in 1824 in het parlement uitgesproken, dan blijft deswege geen twijfel over. Die minister toch, een der onderhandelaars van het tractaat, het aan het parlement onderwerpende, verklaarde, »dat dit tractaat *drie* groote punten beoogde: 1°. de regeling van den handel, 2°. de bepaling der grenzen en ten 3°. de afstand van Singapore aan de Engelschen."

Krachtens dit tractaat hebben er ruilingen van grondgebied plaats gehad, ieder bezit van établissementen op het vasteland van Indië heeft opgehouden voor Nederland en de minister Canning, zoo wel als de nederlandsche minister, kwamen volmaakt overeen op dit punt, waar zij erkenden: »dat er eene grenslijn bepaald was, die het koloniaal grondgebied der beide betrokkene landen zou afscheiden." De engelsche minister ging verder. Hij zeide letterlijk: »*Engeland heeft meer verkregen, dan het had mogen verwachten;* het heeft de nederlandsche regering er toe gebragt, hare aanspraken op Singapore af te staan, eene bezitting, welke men mij, minister, altijd heeft voorgesteld, als zijnde de eenige noodige, om het britsche rijk in Indië te *voltooijen*, en inderdaad dit punt beheerscht de straat van Malacca en van daar den Archipel zoowel als de Chinesche zeeën."

Daarbij stelle men zich voor, dat de minister zeer onbewimpeld zijne afkeuring te kennen gaf over de britsche agenten, die te Singapore vasten voet hadden gekregen en op andere punten tractaten hadden gesloten met inlandsche vorsten, zonder zelfs daartoe een schaduw van instructie te kunnen aanwijzen. En in het volle parlement wees hij als onregtvaardig en bespottelijk de grieven af, die toen ook werden aangevoerd tegen de Nederlanders, die, volgens de gesloten tractaten, regt hadden op de teruggave hunner kolonien »en" voegde de minister er bij, »aan Engeland een veel grooter handelsvrijheid in Indië hadden toegestaan, dan ooit eenige andere mogendheid in Azie gedaan had." Om een perk te stellen aan toekomende en eigendunkelijke overheeringen van eenige onderge-schikte beambten, die tegen den geest van het tractaat mogten handelen, stelde het engelsche gouvernement eene bepaling voor »om voortaan van weerszijden geen *nieuw Kantoor* op te rigten, zonder vooraf daartoe magtiging der regeringen in Europa te hebben verkregen."

Wat heeft men nu zien gebeuren? Tien jaren geleden heeft een engelsch particulier, een fortuinzoeker, zich tegen alle verklaringen uit Nederland, een établissement op Laboean weten te verschaffen. Ieder verkondigde echter, letterlijk, dat het niet om dat établissement te doen was, dat de poging verder zag en wel het eerst op het noorden van Borneo, ten einde van daar de britsche heerschappij over dat eiland en, als het kon, verder uit te breiden. Dat doel werd eerst verholen, later meer opengelegd en thans stoutweg gepredikt. Is dat overeenkomstig het verdrag van 1824? Is het overeenkomstig de offers, die Nederland bij herhaling aan de britsche staatkunde gebragt heeft? Zijn de Kaap, Ceylon, Demerary niet aan Engeland moeten worden afgestaan; is Malacca en speciaal Singapore niet afgestaan, dat, volgens de woorden van den minister Canning, de britsche heerschappij moest *voltooijen;* heeft Nederland niet afstand gedaan van zijn bezit op het vaste land van Indie? En waar zou dan het equivalent, waar de grensscheiding zijn, als beweringen konden opgaan, als die welke men in den jongsten tijd weder in Engeland, vooral ook naar aanleiding zoo 't heet van hooren zeggen uit Singapore, vooruitzet?

(*Wordt vervolgd.*)

NEDERLAND.

Van den specialen Correspondent van den Java-Bode.

(Vervolg en slot van ons vorig No.)

Ten vijftiende besprak men uitvoerig de indische geldmiddelen.

Een zestiende punt betrof het vervoer en te geldemaken der indische gouvernementsproducten en de Nederlandsche handelmaatschappij. Men drong daarbij aan op eene trapsgewijze afschaffing der geassurantien; verscheidenen leden keurden de koffijveilingen, zoo als die thans plaats hebben, af, en eindelijk wenschte men, dat er helderheid bestond ten opzigte der omstandigheid, dat de Handelmaatschappij langer in het bezit blijft van gelden, uit de veilingen voortvloeijende, dan overeenstemt met haar contract met den staat.

Ziedaar zoo ongeveer den hoofdinhoud van het ver-

slag der kamer, betreffende de regeling van het koloniaal batig slot. Met belangstelling ziet men deswege het antwoord der Regering te gemoet, dat ik u, zoodra het ontvangen is, zal mededeelen. Vóór dien tijd echter geloof ik u in kennis te kunnen brengen met het groote jaarlijksche verslag over den staat en het beheer der kolonien, dat sinds lang werd verwacht. Zijn wij wel onderrigt, dan is dat verslag reeds gereed, met uitzondering van het rapport over de cultures, dat men nog wachtende is.

Als het verslag zoo gunstig is, als dat over het moederland, heeft niemand reden tot klagen. Ik zal u echter niet met de cijfers lastig vallen, die gij ten overvloede in de hollandsche dagbladen zult kunnen aantreffen. Er is geen bedriegelijker grondslag, om eenigen toestand te beoordeelen, dan cijfers,

« Waarbij de schoonste naam zich oplost in een nommer", zoo als da Costa van de bagnes zegt. Wilt gij er een bewijs van? Een onlangs verschenen statistiek zegt van Frankrijk: Men vindt hier 1037 drukkerijen, waar 9500 letterzetters, 3000 drukkers en 1250 correctors en andere geëmploijeerden werk vinden. Het gemiddeld cijfer der jaarlijks uitkomende werken is 8000 en de opbrengst daarvan wordt op 25 millioen francs geschat. Zoudt ge daaruit niet opmaken, dat de drukpers in het keizerrijk in zeer bloeijenden toestand verkeerde? Toch is hare intellectuele kracht gebroken: zelfs Montalembert wordt voor een drukpers-delict vervolgd, omdat hij zijne meening in geschrifte heeft uitgesproken. 't Is waar, die meening was niet in overeenstemming met de getolereerde, maar zij bevatte niets beleedigends voor het hoofd van den staat, en zijn geschrift was van geheel ander allooi dan de brochures, in Engeland en Belgie gedrukt, welke men tegenwoordig Frankrijk tracht binnen te smokkelen, en waartegen de keizerlijke politie met argusoogen waakt. Ook de toegang van personen, die uit Belgie komen, wordt belemmerd, daar het gerucht loopt, dat een broeder van Orsini, den man van 15 Januarij, met soortgelijke plannen als deze, naar Frankrijk op reis is.

Nu ik toch met mijn geest in het buitenland verplaatst ben, wil ik u de laatste tijding van eenig gewigt mededeelen. Zij betreft Duitschland. Het conflict met Denemarken namelijk is geschikt, daar het deensche gouvernement de gewigtige concessie heeft gedaan, de gemeenschappelijke constitutie, voor zoo ver de hertogdommen betreft, in te trekken. De staten der hertogdommen zullen bijeengroepen worden en zich nopens hun regt regtstreeks met de kroon te verstaan hebben.

Daar thans ook het portugesche conflict, ter zake van de *Charles et Georges*, geschikt is, gaat men ten opzigte van het buitenland een rustigen winter te gemoet. Wat men dan ook in de laatste dagen van elders vernomen heeft, ademt een rustigen geest, en draagt het karakter van een tijd, dat de journalistiek zich uitput, om zijne lezers toch *iets* te lezen te geven. Daardoor komt menige bijzonderheid aan het licht, die anders vergeten zou blijven. Als zoodanig beschouwen wij den uitslag der zending van den heer Le Duc, die naar St. Petersburg was gezonden, om de russisch keizerlijke bibliotheek na te zien. Hij vond daar niet minder dan 2000 handschriften, die behoorden tot de geheime archieven van de oude fransche bastille, zoo als *lettres de cachet*, proces-verbalen van verhooren van beschuldigden, en zeer gewigtige politie-rapporten, benevens vele eigenhandige brieven van de cardinaals de Richelieu en Mazarin. Bij de plundering van de Bastille in 1789, kocht een Pool, Dubrowski, alles op, wat hij uit handen van de sansculottes kon krijgen, en verkocht die verzameling in 1805 aan Alexander I.

Zoo gaf men ook uit Parijs, in eene correspondentie over den tweeden November, den dag door de roomsch katholijken aan de herinnering der overledenen gewijd, eene korte schets der graftombe van de beroemde tragédienne Rachel, en zeide daaromtrent: Onder de monumenten op het westelijk gedeelte van Père la Chaise, onderscheidt zich vooral dat van Mlle Rachel. Het ligt aan de regterzijde bij den ingang van het israëlitiesche kerkhof. Het verbeeldt eene kleine grieksche kapel, boven welker deur eene meesterhand, met den naam van Rachel, twee dooreengestrengelde kransen en een diadeem heeft gebeiteld. Op het voorste gedeelte staan twee bloemkorfjes, die uit kalksteen vervaardigd en hard en blinkend gelijk marmer zijn.

Op het katholijke kerkhof verrijst het monument voor den dichter Alfred de Musset: eene zuil, met zijne marmeren buste; terwijl op het muselmansche kerkhof gewerkt wordt aan het oprigten van den marabout der koningin van Oude, die voor eenige maanden te Parijs overleed.

Gewaagden wij zoo straks van eene vrouw, die hare eeuw tot sieraad strekte en ter wier nagedachtenis thans een waardig monument is opgerigt, dezer dagen had men het verlies te betreuren van eene andere voortreffelijke vrouw, maar op geheel ander gebied beroemd dan Rachel. In den nacht van den 27sten October, overleed te Weenen de bekende Ida Pfeiffer, waaromtrent wij niet kunnen nalaten de volgende lofrede, aan een oostenrijksch blad ontleend, hier in te lasschen.

« Deze zwakke vrouw, welke driemalen eene reis rondom de wereld heeft volbragt, en in verzengde en ijskoude landen van beide halfronden onbedenkelijke gevaren, de woede der menschen en der elementen heeft getrotseerd, is op een rustig ziekbed, in hare geboorteplaats, te midden van vrienden en bekenden, bezweken. *Ida Pfeiffer* bezat het gemoed van een soldaat. Ware zij een man geweest, dan had de geschiedenis van den oorlog voorzeker gewaagd van hare onbuigzame onversaagdheid en onverschrokkene daden. — Zij is, als een soldaat, aan hare wonden overleden. Hare laatste reis had hare gezondheid zeer benadeeld. Het klimaat van Madagascar had haar aldaar op het ziekbed geworpen, en het aanhoudend gevaar van, op bevel van eene tegen de Christenen en Europeanen aangehitste koningin, gevangen te worden gezet, heeft dit ziekbed veel verergerd. Zij heeft zich van deze beproeving niet kunnen herstellen.

« Deze vrouw is in haar vaderland niet naar verdiensten geacht. Haar persoonlijk voorkomen was niet indrukwekkend. De wetenschap heeft met eene voorname hovaardij op haar nedergezien; maar *Alexander v. Humboldt* heeft haar dapper gemoed beter weten te waarderen, en de berlijner geleerden hebben haar de verschuldigde opmerkzaamheid en eerbewijzen toegekend. De oostenrijksche wetenschap moge, bij haar overlijden, al geen verlies lijden, maar het oostenrijksche volk heeft daarbij een zeldzaam voorbeeld verloren van een karakter, vervuld met geestkracht, volharding, matigheid en onverzettelijk vasthouden aan een eenmaal voorgesteld doel; een karakter, 'twelk ligchamelijk welzijn zonder aarzeling aan verstandelijke bedoelingen ten offer bragt. Hadden wij vele dergelijke mannen onder ons, als deze vrouw, dan zou Oostenrijk aan het hoofd der volkeren staan."

Een ander sterfgeval, dat eenige vermelding verdient, is dat van den luxemburgschen staatsman Antoine Pescatore, oud lid der Staten Generaal vóór de scheiding met Belgie, lid der regerings-commissie voor het groothertogdom tot 1839 en, sedert dien tijd, lid der Kamer van afgevaardigden in het groothertogdom — niet te verwarren intusschen met Th. Pescatore, den voormaligen ambtgenoot van Delafontaine, en later voorzitter der Kamer van afgevaardigden.

Maar het politiek leven in Luxemburg is thans van te weinig beteekenis, om veel gewigt aan den dood van een staatsman te doen hechten: daarnaar is geen « vraag" meer in dat land. Ook ik acht het beter hierover in mijne correspondentie het stilzwijgen te bewaren. Om evenwel niet met zulk eene treurige aangelegenheid te eindigen, wil ik hier nog een berigt laten volgen, dat voor ons Hagenaars niet van belang ontbloot is. Er is door den gemeenteraad alhier in der tijd eene commissie benoemd, om te onderzoeken, in hoeverre het aanleggen van een haven te Scheveningen mogelijk is. Die commissie, uit drie waterbouwkundigen bestaande, heeft thans deswege een gunstig rapport uitgebragt en men mag dus verwachten, dat werkelijk eenmaal dat ideaal der haagsche burgerij zal tot stand komen. Wanneer? . . . Waarschijnlijk zult gij nog menigen brief van mij kunnen ontvangen, waarde redacteur, voor de eerste stoomboot onze haven binnenloopt, maar — die gelooven haasten niet.

Uw Correspondent.

's Gravenhage, 8 Nov. Z. M. de Koning en Z. K. H. de prins van Oranje zullen zich, in den vroegen morgen van Woensdag aanst., uit deze residentie naar het Loo begeven. Z. M. en Z. K. H. worden echter, nog voor het eind dezer maand, alhier terugverwacht.

— H. M. de koningin-moeder zal morgen namiddag te 4 uren, met extra-spoortrein van Soestdijk alhier terugkeeren.

— Uit het verslag van het sectie-onderzoek over het hoofdstuk marine der staatsbegrooting 1859, blijkt, dat het zeer heeft bevreemd, dat de buitengewone uitgaven, ten bedrage van twee millioen, stilzwijgend met de *gewone* worden ineengesmolten, en het denkbeeld van *tijdelijke* verhooging daardoor geheel ter zijde wordt geschoven. Het tafereel der goede vruchten, door de aanzienlijke sommen in de laatste drie jaren verkregen, acht men wat al te sterk gekleurd. Op den voldoenden toestand der O. I. zeemagt valt, zeide men, af te dingen. Men wenscht zekerheid te erlangen, dat het oefeningsescader de vergelijking met schepen van hetzelfde charter van andere natiën kan doorstaan. Zeer vele leden waren overtuigd, dat de opbeuring van het materiëel uit het vroeger verval zeer langzaam voorwaarts gaat, en men heeft gevraagd naar doel en standpunt van den minister omtrent het materiëel, ten opzigte van getal, soort en charterder schepen en omtrent de kustverdediging. Overigens zijn in de onderdeelen der begrooting vele aanmerkingen gemaakt en vragen gedaan.

BELGIE.

Den 27sten October heeft de inwijding plaats gehad van den belgisch-luxemburgschen spoorweg, waardoor Arlon op vijf uren afstands van Brussel is gebragt. De plegtigheid werd bijgewoond door den koning, den hertog en de hertogin van Braband, den graaf van Vlaanderen, de ministers en een groot aantal andere aanzienlijke personen.

Bij gelegenheid der aanspraak door den koning gehouden, heeft hij onder anderen deze woorden gebezigd: « Mijne regering begint zeer lang te duren," welke woorden algemeen verwondering hebben verwekt. Een gerucht, als zoude de koning voornemens zijn te abdiceren, reeds vroeger verspreid, heeft daardoor nieuw voedsel gekregen. Van alle zijden des lands hoort men den wensch uiten, dat dit gerucht tot heil des lands niet bewaarheid moge worden.

Naar men hier wil weten, werd sedert eenigen tijd op de belgisch-fransche grenzen eene buitengewone bedrijvigheid van de fransche policie opgemerkt. Een dagblad, dat te Quiévrain het licht ziet, is de oorzaak van dit verschijnsel op het spoor gekomen. De fransche politie zou namelijk te weten gekomen zijn, dat de broeder van Orsini op het punt staat, onder den aangenomen naam van Orioli, in Frankrijk binnen te sluipen en wel met bedoelingen, die gevaarlijk voor de keizerlijke dynastie geacht worden.

ENGELAND.

Londen, 5 Nov. Het ministerie zou, naar luid van sommige bladen, besloten hebben, om de stembus in die kiesdistricten in te voeren, waar een derde der kiezers daarom vroegen.

De kwestie aangaande den slavenhandel, door Frankrijk gedreven, komt eindelijk, en nu ook volgens den *Times*, daarop neder, dat de slavenhandel door de internationale wetten niet verboden wordt en de slavenhalers alleen aangehouden en prijs genomen kunnen worden, wanneer er een bijzonder tractaat gesloten is. Deze tractaten zijn vervallen, doch het gebruik en de voortdurende algemeene toestemming in het wenschelijke om den slavenhandel te verhinderen, heeft die vervangen en eene zedelijke wet in de plaats gesteld, die tot nu toe erkend werd. Indien Frankrijk zich thans onder de in slaven handelende natiën verkiest te rangschikken, dan bestaat er geene nationale overeenkomst, die zulks verhinderen kan en moet men zich ergens aan weten te houden, om de engelsche kruisers daarvan te onderrigten, of er zullen botsingen ontstaan, die tot ernstige verwikkelingen kunnen leiden. Heeft Engeland een regt, om den slavenhandel te verhinderen (hetgeen echter reeds ontkend is), dan behoort het dit regt naar behooren te handhaven en, zoo niet, zegt de *Times*, dan kunnen onze kruisers beter in het kanaal gebruikt en andere middelen beproefd worden, om den afschuwelijken handel te beletten. De strekking van dit artikel dient waarschijnlijk, om het publiek voor te bereiden op eene inschikkelijke gedragslijn jegens Frankrijk, wanneer een engelsch schip zich van een franschen slavenhaalder, met of zonder gedelegeerde, mogt hebben meester gemaakt.

Londen, 6 Nov. Gisteren werd, in het koffijhuis van Guildhall (City) eene bijeenkomst van staatshervormers gehouden, geleid door den heer Glay, en alwaar ook de heer Bright (die in een der weekbladen wordt gezegd evenmin de gevoelens der engelsche natie te vertegenwoordigen *met opzigt tot de buitenlandsche staatkunde*, als die des keizers van Japan, behalve welligt de vrienden-vereeniging of kwakers, waartoe hij behoort) tegenwoordig was, en aan wien, op voorstel van den heer Roebuck, de taak werd opgedragen, om een wetsontwerp zamen te stellen tegen de aanstaande parlementszitting. Dit werd door den heer Bright, na eenige aanmerkingen aangaande de te verwachten zwarigheden, aangenomen, met bijvoeging, dat hij daarbij niet zoo zeer volgens een aangenomen beginsel handelen zou, maar zich rigten naar de reeds geuite of nog te uiten gevoelens, een besluit, dat zeer geschikt is, om een gewenschte uitkomst ten eenenmale te verijdelen.

— Donderdag morgen werd de stad Dublin verrast met het nieuws, dat de lord-luitenant van Ierland, graaf Eglington, daags te voren met lady Capel, dochter van graaf Essex, in het huwelijk was getreden.

— De parijsche correspondent van den *Morning Post* meldt, dat de fransche keizer van den slavenhandel heeft afgezien, en dat zijn wil eene wet is, wat ook de zoogenaamde officiëele bladen mogen beweren.

FRANKRIJK.

Parijs, 7 Nov. De *Salut Public* te Lyon maakt melding van een huwelijksplan, dat dezer dagen door eene vrij curieuse omstandigheid moest uitgesteld worden. De heer Eugène B. geëmploijeerde bij een aanzienlijk handelshuis in het *Quartier des Capucins* aldaar, stond namelijk gereed om zijne bruid, Louise L., naar het altaar te geleiden, toen deze op eens van voornemen veranderde en de plegtigheid dien ten gevolge geen voortgang kon hebben. De reden hiervan lag eenvoudig daarin, dat de bruidegom den naam van een *beau jeune homme* hoofdzakelijk had te danken aan een zwarten krulbaard, die hem in het oog zijner aanstaande eene bijzondere waarde bijzette. In den morgen van den trouwdag, had de heer B., op aandrang zijner ouders en tevens ook uit aanmerking van het decorum, besloten, zich van dat kostbaar sieraad te ontdoen, doch de bruid was over die verandering van gelaat zoo verschrikt dat zij, bij zijn binnenkomen in het salon, in onmagt viel en, nadat zij door eene krachtige aanwending van de voorhanden zijnde essences, uit die bezwijming was bijgekomen, plegtig verklaarde haren aanstaanden echtgenoot niet naar den reeds wachtenden ambtenaar van den burgerlijken stand te zullen volgen, voor dat hij weder als vroeger met dien *don de la nature* kon prijken. De verbaasde B. zag daarin aanvankelijk niets anders dan een van die duizende vlugtig voorbijgaande caprices, die de jeugdige Françaises als aangeboren zijn, doch, tot zijne niet geringe ontsteltenis, kwam zij met een argument voor den dag, waartegen de jongman niet bestand was. Eene meid had haar namelijk, toen zij nog een kind was, mede naar eene teregtstelling genomen, en het bleek glad geschoren gezigt van den misdadiger was haar altijd bijgebleven. Toen nu B. binnen kwam, vond zij, dat hij met zijne gladde kin zulk eene sprekende gelijkenis had met het afschuwelijk uitzigt van den geëxecuteerden delinquent, dat zij er van schrikte en een hevigen tegenzin tegen den armen man opvatte. Zij heeft den teleurgestelden bruidegom nu vrijheid gelaten, om de proef te nemen, of het huwelijksplan, door de werking van het beroemde *Eau de Lob* of wel de hooggeprezen *Macassar-oil*, te bespoedigen is; maar in allen gevalle zal het voortdurend dragen van den baard dan, als eene onherroepelijke bepaling, in het huwelijks-contract worden opgenomen.

— In vele provincie-steden in Frankrijk breidt zich thans een nieuwe vrouwen-orde uit, die naar het schijnt van groote beteekenis zal worden. Zij draagt den naam van *Petites-soeurs des pauvres*. Deze zusters der armen huren in elke stad, waar zij komen, eerst eene kamer, gaan dan van huis tot huis en zamelen geld, levensmiddelen enz. in, en bouwen dan een gesticht, waarin zij oude lieden ter verpleging opnemen. In eenige steden bezitten zij reeds vaste goederen enz. ter waarde van 200,000 tot 300,000 fr.

— De maire van Wanel (departement der Somme) heeft, bij het uitreiken van een driekleurig vaandel aan de brandspuitgasten zijner gemeente, eene toespraak gehouden, waarin hij met geestdrift uitriep: „Deze driekleurige vaan, de verovering van het fransche volk op onderdrukking en voorregten, is niet alleen in Frankrijk het veldteeken om zich te verzamelen, zij is ook de hoop der onderdrukte en onder het juk gehouden volken, die op alle punten der aarde, waar zij zich vertoont, haar begroeten". Spotters beweren, dat de maire deze rede gevonden heeft in het stadsarchief, waarin zij in 1830 was nedergelegd door den toenmaligen burgervader, die ze bij een dergelijke gelegenheid had uitgesproken. In is zij alles behalve *ad rem* in onze dagen.

— Men heeft dezer dagen in het museum van natuurlijke historie te Parijs, proeven genomen met de dressuur van lamas, die volkomen gelukt zijn. Deze dieren laten zich thans berijden en besturen door middel van een bit en zelfs van een eenvoudigen neusspranger. Hun gang is een soort van vrij snelle telpas, die niets vermoeijends heeft voor den berijder.